

Mestna občina Celje
Oddelek za družbene dejavnosti

Verska strpnost med mladostniki na Osnovni šoli Ljubečna

(raziskovalna naloga)

Avtorici:

Žana Županc , 8. razred

Jasmina Plümper, 8. razred

Mentorici:

Suzana Miljević, prof. slo. in ang.

Blanka Teran Gobec, prof. soc. in zgod.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Ljubečna, 2023

KAZALO

KAZALO GRAFOV	3
KAZALO SLIK	4
KAZALO TABEL	4
POVZETEK.....	5
ABSTRACT.....	5
1. UVOD.....	6
1. 1. CILJI NALOGE	7
1. 2 RAZISKOVALNE HIPOTEZE	9
1. 3 IZBOR IN PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH METOD.....	11
2 TEORETIČNI DEL	12
2. 1 VERSKA OPREDELJENOST IN VERSKA NEOPREDELJENOST	13
2. 2 VERSKA STRPNOST IN VERSKA NESTRPNOST	16
2. 3 OBLIKE VERSKE NESTRPNOSTI.....	17
2. 4 PRAVNA ZAŠČITA IN PREPREČEVANJE VERSKE NESTRPNOSTI	21
2. 5 POTREBE PO VERSKI STRPNOSTI V ŠOLI	23
2. 6 VERSKO SPOŠTLJIVO SOBIVANJE V ŠOLI	24
3. REZULTATI RAZISKOVALNEGA VPRAŠALNIKA.....	26
4. INTERPRETACIJA REZULTATOV	61
5. SKLEP IN ZAKLJUČEK.....	68
6. SEZNAM LITERATURE	69
7. PRILOGE.....	73
PRILOGA 1: PRIMER ANKETNEGA VPRAŠALNIKA.....	73
PRILOGA 2: VPRAŠALNIK ZA INTERVJU Z VERSKIMA PREDSTAVNIKOMA	73
PRILOGA 3: VPRAŠALNIK ZA UČENCE IN UČENKE IZ DRUGIH GOVORNIH OBMOČIJ.....	74

KAZALO GRAFOV

GRAF 1: UDELEŽBA PO SPOLU	27
GRAF 2: UDELEŽBA PO GENERACIJAH	27
GRAF 3: UDELEŽBA PRI REŠEVANJU SPLETNEGA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA PO SPOLU IN GENERACIJAH	27
GRAF 4: VERSKA OPREDELJENOST UČENCEV IN UČENK OD 7. DO 9. RAZREDA	28
GRAF 5: OPREDELITEV PO VEROIZPOVEDI UČENCEV IN UČENK OD 7. DO 9. RAZREDA	29
GRAF 6: VERSKA VEROUKA UČENCEV IN UČENK OD 7. DO 9. RAZREDA	29
GRAF 7: VERSKA OPREDELJENOST IN NARODNOST	30
GRAF 8: KAJ JE VERSKA STRPNOST ZA UČENCE IN UČENKE OD 7. DO 9. RAZREDA?	31
GRAF 9: KAJ JE VERSKA NESTRPNOST ZA UČENCE IN UČENKE OD 7. DO 9. RAZREDA?	32
GRAF 10: STRPNOST VERSKO NEOPREDELJENIH DO VERSKO OPREDELJENIH	33
GRAF 11: OCENA VERSKO NEOPREDELJENIH O STRPNOSTI NJIHOVIH VRSTNIKOV DO VERSKO OPREDELJENIH	34
GRAF 12: STRPNOST VERSKO OPREDELJENIH DO VERSKO NEOPREDELJENIH	35
GRAF 13: OCENA VERSKO OPREDELJENIH O STRPNOSTI NJIHOVIH VRSTNIKOV DO VERSKO NEOPREDELJENIH	35
GRAF 14: ALI SO VERSKO OPREDELJENI MOTEČI V ŠOLI?	36
GRAF 15: ZAKAJ SO DRUGAČE VERSKO OPREDELJENI MOTEČI?	37
GRAF 16: PREPOZNAVANJE VERSKE NESTRPNOSTI MED MLADOSTNIKI	37
GRAF 17: VRSTNIŠKA OCENA PREPOZNAVANJA ZNAKOV VERSKE NESTRPNOSTI	38
GRAF 18: ODZIV MLADOSTNIKOV NA GRAFIT, IZ KATEREGA JE JASNO VERSKO NESTRPNOSTI SPOROČILO DO MUSLIMANSKE VERSKE SKUPNOSTI, ČE BI SE TAKŠEN NAPIS POJAVIL NA ŠOLI.	40
GRAF 19: MNENJE MLADOSTNIKOV, KAKO BI SE NJIHOVI VRSTNIKI ODZVALI NA GRAFIT, IZ KATEREGA JE JASNO VERSKO NESTRPNOSTI SPOROČILO DO MUSLIMANSKE VERSKE SKUPNOSTI, ČE BI SE TAKŠEN NAPIS POJAVIL NA NJIHOVI ŠOLI.	42
GRAF 20: KAKO BI SE MLADOSTNIKI ODZVALI NA OBNAŠANJE FANTOV NA FOTOGRAFIJI, IZ KATEREGA JE JASNO VERSKO NESTRPNOSTI SPOROČILO DO PRIPADNICE MUSLIMANSKE VERSKE SKUPNOSTI?	44
GRAF 21: MNENJE MLADOSTNIKOV, KAKO BI SE NJIHOVI VRSTNIKI ODZVALI NA OBNAŠANJE FANTOV NA FOTOGRAFIJI, IZ KATEREGA JE JASNO VERSKO NESTRPNOSTI SPOROČILO DO PRIPADNICE MUSLIMANSKE VERSKE SKUPNOSTI.	46
GRAF 22: ODZIV MLADOSTNIKOV NA VERSKO NESTRPNOST PRIPADNIKOV MUSLIMANSKE VEROIZPOVEDI DO KRISTJANOV-PRAVOSLAVCEV	48
GRAF 23: MNENJE MLADOSTNIKOV, KAKO BI SE NA VERSKO NESTRPNOST PRIPADNIKOV MUSLIMANSKE VEROIZPOVEDI DO KRISTJANOV-PRAVOSLAVCEV ODZVALI NJIHOVI VRSTNIKI.	49
GRAF 24: ALI BI SE ODZVAL(-A) NA VERSKO NESTRPNOST NAPIS, ČE BI GA ZASLEDIL(-A) NA ŠOLI? KAKO?	51
GRAF 25: ALI BI SE NA VERSKO NESTRPNOST NAPIS ODZVALI TVOJI VRSTNIKI? KAKO?	52
GRAF 26: VERSKA NESTRPNOST NA OŠ LJUBEČNA.	53
GRAF 27: ALI SE UČENCI IN UČENKE OD 7. DO 9. RAZREDA ODZIVAJO NA VERSKO NESTRPNOST NA OŠ LJUBEČNA?	54
GRAF 28: KAKO SE UČENCI IN UČENKE OD 7. DO 9. RAZREDA ODZIVAJO NA VERSKO NESTRPNOST NA OŠ LJUBEČNA?	55
GRAF 29: ALI SE NA VERSKO NESTRPNOST ODZIVAJO TVOJI VRSTNIKI?	55
GRAF 30: KAKO SE NA VERSKO NESTRPNOST ODZIVAJO TVOJI VRSTNIKI?	56

GRAF 31: ALI LAHKO KAJ NAREDIŠ ZA VEČJO VERSKO STRPNOST?.....	57
GRAF 32: ALI BI LAHKO TVOJI VRSTNIKI NAREDILI NEKAJ ZA VEČJO VERSKO STRPNOST V ŠOLI?	58
GRAF 33: : KAJ BI LAHKO SKUPAJ Z VRSTNIKI NAREDILI ZA VEČJO VERSKO STRPNOST V ŠOLI?.....	59
GRAF 34: NAJPOGOSTEJE IZBRANA VERSKA SKUPNOST KOT NAJBOLJ STRPNA	60
GRAF 35: KATERO VERSKO SKUPNOST BI IZBRALI TVOJI VRSTNIKI KOT NAJBOLJ STRPNO?	60

KAZALO SLIK

SLIKA 1: PRIMER VERSKE NESTRPNOSTI DO MUSLIMANSKE VERSKE SKUPNOSTI.....	38
SLIKA 2: FANTJE SE NORČUJEJO IZ ŽENSKE, KI NOSI BURKO, KAR JE TIPIČNO ZA PRIPADNICE MUSLIMANSKE VERSKE SKUPNOSTI.	42
SLIKA 3: PRIMER VERSKE NESTRPNOSTI IN NASILJA NAD VERSKIMI OBJEKTI	46
SLIKA 4: PRIMER VERSKE NESTRPNOSTI DO ŽIDOVSKO VERSKE SKUPNOSTI V SLOVENIJI	50

KAZALO TABEL

TABELA 1: PRISELJEVANJE UČENCEV IN UČENK IZ DRUGIH GOVORNIH OBMOČIJ NA OSNOVNO ŠOLO LJUBEČNA (VIR: ARHIV OŠ LJUBEČNA)	24
TABELA 2: PRIKAZ UDELEŽBE PRI REŠEVANJU SPLETNEGA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA PO SPOLU, 7. RAZRED	26
TABELA 3: PRIKAZ UDELEŽBE PRI REŠEVANJU SPLETNEGA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA PO SPOLU, 8. RAZRED	26
TABELA 4: PRIKAZ UDELEŽBE PRI REŠEVANJU SPLETNEGA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA PO SPOLU, 9. RAZRED	27

POVZETEK

S sodobnimi migracijami narodov postaja verska strpnost za skupno spoštljivo sožitje različnih verskih skupnosti v družbi zelo pomembna in aktualna, obenem pa zelo občutljiva tema. Skozi zgodovino smo se lahko naučili, kaj so posledice verske nestrpnosti, sodobni način življenja pa predstavlja novi preizkus znanja in razvoja. Ljubečna sledi sodobnim trendom preseljevanja narodov, posledica tega so spremembe v sestavi družbenih in verskih skupin ter vsakdanjih življenjskih navadah. *Verska strpnost med mladimi na Osnovni šoli Ljubečna* je delo, ki raziskuje, kako smo na tovrstne spremembe pripravljeni mladostniki, od 7. do 9. razreda: v kakšnem odnosu sobivajo različne verske skupnosti v šoli; ali mladostniki prepoznavamo versko nestrpnost, ali in kako se na njo odzivamo. Pomembna je zavednost mladih, da kot člani lokalne skupnosti, imamo moč ustvarjati versko strpno in spoštljivo sobivanje različnih verskih skupnosti v šoli in domačem kraju ter preprečevati morebitno nasilje.

KLJUČNE BESEDE: vera ali religija, verska strpnost, verska nestrpnost, versko sožitje, versko spoštovanje

ABSTRACT

The modern migrations of people among different cultures in Europe make religious tolerance for united respectful cohabitation of different religious groups in the society a very important, ongoing, yet a very sensitive topic. Throughout the history the mankind could have learnt about the consequences of religious intolerance, however the modern lifestyle represents a new test of knowledge and evolution. Ljubečna has been following the modern migration trends in the recent years. As the result we are facing changes in the social, cultural, and religious structures of the society as well as changes in the relationships among different cultures and their social coexistence at school. *Religious Tolerance among the Youth at Ljubečna Primary School* is a research which examines how well the adolescents from 7th up to 9th grade are prepared for the ongoing and upcoming changes and challenges, i. e. how diverse religious groups cohabit at a local primary school. Researching if the pupils recognize religious intolerance and how they react to it is crucial for possible prevention of violence. It is very important for youth to understand that young people as members of the local society, we have the power to create a religious tolerant and respectful environment for cohabitation of diverse religious and cultural groups in Ljubečna as well as preventing possible violence.

KEYWORDS: religion, religious tolerance and intolerance, religious coexistence, religious cohabitation, reciprocal religious respect

1. UVOD

»Kaj pa vi? Ste »naši« ali »njihovi«?»

»Kdo so »naši«? Kdo so »njihovi«? Ali nismo vsi »naši«?»

Vsi ljudje se rodimo svobodni ter imamo enako dostojanstvo in pravice. Dana sta nam razum in vest in bi morali drug z drugim ravnati v duhu *bratstva*. Vsakdo je upravičen do uživanja vseh pravic in svoboščin, zapisanih v *Splošni deklaraciji človekovih pravic*, brez vsakršnega razlikovanja, zlasti glede na raso, barvo kože, spol, jezik, vero, politični ali drugi nazor, narodno ali družbeno poreklo, premoženje, rojstvo ali katerokoli drugo okoliščino. (Splošna deklaracija človekovih pravic, preambula, 1. in 2. člen)¹ Vsak od nas je enakovreden in enakopraven ne glede na to, ali je versko opredeljen ali neopredeljen ter kako.

Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in vere; ta pravica vključuje svobodo spremeniti vero ali prepričanje ter svobodo, da bodisi sam bodisi skupaj z drugimi ter javno ali zasebno izraža svojo vero ali prepričanje s poučevanjem, prakso, bogoslužjem in verskimi obredi. (Splošna deklaracija človekovih pravic, 18. člen)² Vsak med nami ima pravico do svobodne verske opredeljenosti ali neopredeljenosti.

Vsi so enaki pred zakonom in vsi imajo brez kakršnegakoli razlikovanja pravico do enakega pravnega varstva. Vsi imajo pravico do enakega varstva pred sleherno diskriminacijo, ki bi kršila to deklaracijo, kakor tudi pred vsakršnim spodbujanjem k takšni diskriminaciji. (Splošna deklaracija človekovih pravic, 7. člen)³ V družbeni kot tudi šolski veljavi je 0. toleranca do diskriminacij ali nasilja vseh vrst, tudi diskriminacije do versko opredeljenih ali versko neopredeljenih oz. do katerekoli verske skupnosti, ki pri nas obstaja.

Nikomur se ne sme nihče samovoljno vmešavati v zasebno življenje, družino, dom ali dopisovanje niti ne sme žaliti njegove časti in dobrega imena. Vsakdo ima pravico do pravnega varstva pred takšnim vmešavanjem ali napadi. (Splošna deklaracija človekovih pravic, 12. člen)⁴ Ne glede na to, kateri verski

¹ Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije (2018). Pridobljeno, 12. 2. 2023, <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateralala/mednarodno-pravo/bf55533011/Splosna-deklaracija-clovekovih-pravic.pdf>

² Glej sklic 1.

³ Glej sklic 1.

⁴ Glej sklic 1.

skupnosti pripadamo ali pa ne pripadamo nobeni, vsak med nami ima pravico do pravnega varstva pred vmešavanjem v zasebno življenje, naša verovanja ter prepričanja.

Za začetek se spomnimo, kaj so temeljne človekove pravice slehernega od nas. Veroizpoved je ravno tako osnovna, temeljna ter neodtujljiva človekova pravica. Na to ne smemo pozabiti. Nihče ni manjvreden, ker je versko opredeljen ali neopredeljen oz. če pripada katerikoli verski skupnosti.

Splošna deklaracija osnovnih človekovih pravic je pravni dokument, nekateri ga opredeljujejo tudi kot politični dokument, ki v sodobnem času predstavlja ideal in ne predstavlja realnega stanja. Zadnjih nekaj let smo priča grobim kršitvam osnovnih človekovih pravic iz več naslovov na globalni ravni in tudi Slovenija ni izjema.

Ker sta zanikanje in teptanje človekovih pravic pripeljala do barbarskih dejanj, ki so pretresla zavest človeštva, in ker je bila za najvišjo spoznana težnja človeštva, da bi nastopil svet, v katerem bodo ljudje uživali svobodo govora in prepričanja ter svobodo živeti brez strahu in pomanjkanja, (Zidar 2018: 2) je ozaveščanje o verski strpnosti, spoštljivi svobodi govora in spoštljivem sobivanju različnih verskih skupnosti, kultur, nujno potrebno.

Zaskrbljujoče je, da smo priča vse številnejšim oboroženim konfliktom in vse hujšim posledicam za civilno prebivalstvo, *nekaznovanju grobih in sistematičnih kršitev človekovih pravic*, poskusom genocida, krepitvi avtoritarnih tendenc, ksenofobije, rasizma ter verskega in političnega ekstremizma. (Erjavec 2018: VI)

1. 1. CILJI NALOGE

Raziskavo sva se odločili narediti na osnovi opažanja, da se v šoli čedalje pogostejše srečujemo z učenci in učenkami iz drugih govornih območij. Vsako leto v šolo prihaja več učencev in učenk iz drugih držav, kultur oz. verskih skupnosti.

Zanimivo je opazovati, kako se mladi obnašamo, ko v našo skupnost vstopi nekdo, ki je drugačnega načina življenja, kulture, verovanja in običajev, kar je najbolj opazno v času praznikov in običajev. Zanimivo je, kako oni doživljajo način življenja, verovanja in običaje v Sloveniji ter kako se v tem znajdejo, kako doživljamo drug drugega in kako skupaj živimo. Ali se med seboj poznamo?

Ali nas nepoznavanje odtuja, straši in nam je neprijetno? Ali nas raznolikost bogati in povezuje? Samo en korak ustvarja dve popolnoma različni stvarnosti, tj. v prvem primeru je ta korak neznanje, v drugem primeru je to znanje.

Neznanje je moč, ki deli, izključuje, odtuja in celo uničuje. Znanje je moč, ki vključuje, povezuje in ustvarja. Tako znanje kot neznanje predstavlja moč, prvo je moč konstrukcije in napredka, drugo pa destrukcije in stagnacije oz. nazadovanja. Ali se doživljamo ali smo zgolj opazovalci, ki drvimo drug mimo drugega, ne da bi se dejansko spoznali oz. bežimo od neznanega, ker je neznano tuje?

V 7. razredu smo se pri predmetu državljanska vzgoja in etika učili o različnih verskih skupinah, ki sobivajo pri nas v Sloveniji, Evropi in svetu; pri predmetu zgodovina smo se učili o verskih vojnah in kaj vse lahko povzroči verska nestrpnost oz. kako lahko manipulacija z verskimi nauki vodi v diskriminacijo in izkoriščanje ter nato še v ekstrem, tj. slepo in kruto nasilje.

Zgodovina ponuja številne primere, kaj se je dogajalo z narodi oz. z navadnim človekom v preteklosti zaradi verske opredelitve oz. verskega prepričanja in verske pripadnosti. Mnogi veljaki menijo, da se je večina vojn v zgodovini človeštva zgodila zaradi verskih razlik in razlik v verovanju. Vsak človek je branil svoje verovanje in prepričanje ter se bal in zavračal tuje, drugačno in ga označeval kot krivoverstvo. V Enciklopediji vojn piše, da je vera bila kot primarni ali glavni vzrok za bojevanje v 121 vojnah od 1763 zabeleženih vojnah v svetu. Veliko pogosteje so versko opredelitev uporabili kot enega od posrednih vzrokov.⁵

Cilj naloge je ozavestiti mladostnike in odrasle, kako zelo pomembno je, da vzpostavimo in ohranjamo versko strpnost za spoštljivo medkulturno sobivanje ter da se usposobimo za preprečevanje verske diskriminacije, manipulacije ali verske nestrpnosti in nasilja. Živimo v času velikih izzivov: selitve narodov, sprememb družbene ter verske strukture, pri čemer je dolžnost slehernega od nas, da ne pozabimo na osnovne in temeljne človekove pravice. Opozarjati je potrebno, da nihče nima pravice kršiti teh pravic.

S tem delom skušava prispevati k boljšemu razumevanju pomembnosti verske strpnosti in opolnomočiti vsakega med nami z zavedanjem, da so spremembe neizbežne, da motiv za selitev ni širjenje tuje vere med nas, temveč potreba slehernega posameznika po človeku dostojnem življenju zase in svojo družino; ter da moramo biti pripravljeni na tovrstne spremembe in izzive, vsaj znotraj naše šolske ter lokalne skupnosti in s tem pokazati primer tudi drugim.

Po besedah predstavnika pravoslavne verske skupnosti v Celju, Gorana Šljivića, dokler šola, lokalna skupnost oz. vsi skupaj delamo na ozaveščanju o strpnosti vseh oblik, med drugim tudi verske, smo na pol poti do našega skupnega cilja: spoštljivo sobivanje vseh raznolikih skupnosti.

⁵ Wikipedia (b. d.). Pridobljeno, 19. 12. 2022, https://en.wikipedia.org/wiki/Religious_war

Želiva, naj to raziskovalno delo, bralcu pomaga, da:

- se spomni na oz. ozavešiti osnovne in temeljne človekove pravice, med katerimi je tudi pravica do verske (ne)opredeljenosti ter da jih spoštuje;
- razloži, kaj pomeni spoštljivo sobivanje vseh raznolikih verskih skupnosti;
- razume pomembnost verske strpnosti in se nauči, kaj je verska strpnost;
- razširi svoje znanje z ugotovitvami tega raziskovalnega dela ter se opolnomoči s prepoznavanjem verske nestrpnosti vseh oblik;
- se opolnomoči, kako ustrezno ukrepati in preprečevati versko nestrpnost v svojem bližnjem okolju;
- se nauči prepoznavati manipulacijo z verskimi nauki in kako ravnati v tem primeru;
- se s spoznavanjem drugačnih verskih praznikov oz. običajev skozi praktične primere nauči več o njih, da ne bodo več tuje, neznane, morda neprijetne ali zastrašujoče oz. razlog za odklonilen ali sovražen odnos;
- se nauči in opolnomoči, kako preprečevati oz. zaustaviti ekstremizem, v kateri koli smeri;
- razmišlja o konstruktivnih načinih spoštljivega sobivanja različnih verskih skupnosti pri nas, da se bomo vsi počutili doma in »naši«.

1. 2 RAZISKOVALNE HIPOTEZE

Raziskovalne hipoteze sva oblikovali glede na pregledano strokovno literaturo in glede na izkušnje. Glede na situacijo v svetu, Evropi in Sloveniji, je tema zelo aktualna in zanimiva. Poskusili bova ugotoviti, kako strpni smo učenci in učenke od 7. do 9. razreda na Osnovni šoli Ljubečna ter ali in kako dobro smo pripravljeni smo na izzive ter versko nestrpnost.

Prva hipoteza se nanaša na versko sestavo naše šolske skupnosti. Predvidevava, da je glavnina učencev in učenk versko opredeljena.

Oblikovali sva tudi podhipotezi, in sicer, da je večina versko opredeljenih katoliške veroizpovedi in se udeležuje verouka. Zavedava se, da verska opredeljenost ne pomeni tudi, da so posamezniki dejansko verujoči ter da obiskovanje verouka ni vedno motivirano z vero temveč z materialno koristjo.

Verske skupine se v medijih pogosto omenjajo skupaj z nacionalnimi in političnimi interesi, zato sva oblikovali podhipotezo 3, tj. da učenci in učenke menijo, da je verska opredeljenost odvisna od nacionalne pripadnosti. Npr. če nekdo prihaja iz Bosne in Hercegovine, avtomatsko gre za pripadnika muslimanske verske skupnosti, ali če je nekdo iz Slovenije, je avtomatsko katolik.

Druga hipoteza je predpostavka, da mladi vemo, kaj je verska strpnost in kaj je verska nestrpnost.

Tretja hipoteza je predpostavka, da smo učenci in učenke od 7. do 9. razreda versko strpni do vseh: versko neopredeljenih in versko opredeljenih. Pri predmetu etika in državljanska vzgoja smo se pogovarjali o strpnosti, natančneje tudi o verski strpnosti; pri zgodovini smo se učili o verstvih, tako da bi vsi morali poznati in vedeti, kaj je verska strpnost.

Marxova teorija, da je religija opij za ljudstvo⁶ in pričujoča manipulacija verskih nauk in skupnosti v različne koristoljubne namene, je močno zaznamovalo sodobni svet in družbo ter je povzročilo, da je čedalje več ljudi versko neopredeljenih oz. neverujočih, ne verjamejo v boga in ne pripadajo nobeni verski skupnosti. Verska opredeljenost si je s tem pridobila negativno konotacijo, oz. biti verujoč in pripadati neki verski skupnosti predstavlja nekaj negativnega, saj je z verniki mogoče manipulirati. Izhajajoč iz tega, sva oblikovali dve podhipotezi: versko opredeljeni so versko strpni do versko neopredeljenih, saj jih temu učijo verski nauki in versko neopredeljeni so versko nestrpni do versko opredeljenih, ker te biti versko opredeljen naredi lahek plen za manipulacijo.

Meniva, da učenci in učenke prepoznamo versko nestrpnost, kar sva oblikovali v hipotezo 4.

V šoli veliko pogovarjamo o vseh vrstah diskriminacij in nasilja, seznanjamo se s pravicami in dolžnostmi, zato v šoli velja 0. toleranca do vseh oblik diskriminacije in nasilja, naša dolžnost pa je, da to spoštujemo in da se odzovemo, če je zaznamo. Iz tega sva oblikovali 2 hipotezi. Hipoteza 5 je predpostavka, da se v šoli ne pojavlja verska nestrpnost. Želiva preveriti dejansko stanje, kaj o tem menijo učenci in učenke. Hipoteza 6 je predpostavka, da se učenci in učenke na versko nestrpnost odzovejo in se odzovejo ustrezno.

Zanima pa naju, če bi se v šoli dejansko pojavila verska nestrpnost oz. njen ekstrem, diskriminacija ali nasilje, kako ozaveščeni smo mladi o tem, kdo lahko nestrpnost zaustavi in kako. Izhajajoč iz tega sva oblikovali podhipotezi: učenci in učenke se zavedajo, da imajo moč ustvarjati versko strpno okolje ter vedo, kaj lahko naredijo.

V šoli se pojavljajo mešane verske skupnosti, poskušali sva ugotoviti, kakšno mnenje imajo učenci in učenke o verski strpnosti med posameznimi verskimi skupnostmi, katere bi izbrali za najbolj strpne in nestrpne po njihovem mnenju ter mnenju njihovih vrstnikov. Iz tega sva oblikovali hipotezo 7: učenci in učenke menijo, da je versko najbolj nestrpna versko neopredeljena skupnost.

⁶ Wikipedija (b. d.). Pridobljeno, 23. 1. 2023, https://sl.wikipedia.org/wiki/Opij_ljudstva

1. 3 IZBOR IN PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH METOD

Raziskovalni problem je predstavljen v obliki raziskovalnih hipotez. Oblikovan je raziskovalni načrt z raziskovalnimi metodami. Raziskovalno delo je razdeljeno na teoretični in praktični del.

V teoretičnem delu je z deskriptivno metodo opredeljena in razložena strokovna terminologija oz. ključni pojmi za razumevanje raziskovalnega problema: verska opredeljenost ali neopredeljenost, verska strpnost oz. nestrpnost, oblike verske nestrpnosti, verski ekstremizem, pravna zaščita, preprečevanje oz. zaustavitev verske diskriminacije oz. verskega nasilja; versko spoštljivo sobivanje. Z metodo kompilacije je raziskovalno delo obogateno z ugotovitvami drugih raziskovalcev in strokovnjakov.

Praktični del je opravljen z metodo anketiranja in intervjuja. Sestavljen je spletni anketni vprašalnik, ki je priložen kot priloga 1 ter vprašalniki za intervjuje, ki so priloženi kot priloga 2 in 3.

Anketni vprašalnik temelji na konceptu 3 ocen: učenci in učenke od 7. do 9. razreda najprej opredelijo mnenje zase oz. samoocena; učenci in učenke od 7. do 9. razreda podajo svoje mnenje za svoje vrstnike oz. vrstniška ocena; kjer je izvedljivo, je kratek, objektivni test, čemur sledi primerjava ali komparacija. Na ta način želimo priti do objektivnejših in družbeno koristnih rezultatov ter ugotovitev.

Intervju je opravljen z verskim predstavnikom katoliške verske skupnosti oz. katoliškim župnikom, ki poučuje verouk v lokalni katoliški cerkvi in z verskim predstavnikom pravoslavne cerkve v Celju, stanujočemu v krajevni skupnosti Ljubečna, ki se ravno tako kot katoliški župnik, pri svojem delu srečuje z mladostniki iz Osnovne šole Ljubečna. Zanimivo je primerjati, kako onadva vidita versko strpnost oz. nestrpnost med verskimi skupnostmi ter kaj menita, da bi pomagalo k spoštljivejšemu verskemu sobivanju. Njuni predlogi, kako prispevati k verski strpnosti v krajevni skupnosti Ljubečna, so vključeni v raziskovalno delo v sklepu oz. zaključku. Intervju je opravljen tudi z učenci in učenkami iz drugih govornih območij od 7. do 9. razreda.

V osrednjem delu so predstavljeni rezultati raziskovalnega dela v obliki grafov. S slikovno ponazoritvijo so rezultati preglednejši in preprostejši za primerjavo ter analizo. Rezultati so analizirani in podkrepljeni z argumenti.

V zaključnem delu so predstavljene ugotovitve, ali so raziskovalne hipoteze potrjene ali ovržene in kaj se vsi skupaj lahko iz raziskovalnih ugotovitev

naučimo; kako jih lahko uporabimo za dobrobit življenja v šolskem okolju in širše.

Z analitično metodo so rezultati grafov in intervjujev razčlenjeni v posamezne dele, s komparativno metodo so rezultati primerjani, s tem so pridobljeni in oblikovani odgovori na raziskovalna vprašanja, ki so s sintetično metodo združeni v novo celoto in ugotovitve.

2 TEORETIČNI DEL

Sodobno poimenovanje religija izhaja iz latinskega izraza »*religio*«, kar je v antičnem in srednjeveškem svetu pomenilo individualno vrednoto ali čaščenje, nikoli pa ni predstavljala doktrino ali dejanski vir znanja. William Cavanaugh (2009)⁷ meni, da vse vojne, ki so označene kot verske oz. versko motivirane, imajo sekularni oz. neverski motiv, bodisi ekonomski bodisi politični. Verski nauki so se zlorabili za ekonomske, politične ali kakšne druge cilje pod pretvezo verske nestrpnosti ali ogroženosti. Jeffrey Burton Russell, ameriški zgodovinar in raziskovalec verskih znanosti, meni, da konflikti med narodi, ki so vzrok za vojne in nasilje, nikoli nimajo neposrednega izvora v veri, temveč se religije zlorablja za druge, konkretnije vzroke: sekularna, etična, socialna, politična in ekonomska moč.⁸ V preteklosti so se vojne dogajale zaradi različnih verskih prepričanj, toda neprimerljivo pogostejše pa je ta motiv uporabljen pod pretvezo drugih izkoriščevalskih razlogov oz. vzrokov: premoč oz. nadvlada v različnih oblikah ter izkoriščanje naravnih danosti, ljudstev ali njihovega znanja ter dobrin.

Skozi zgodovino lahko opazujemo obdobja selitve narodov. V zadnjih letih se dogajajo migracije v svetu, v Evropi in v Sloveniji. Ljudje se selijo v Evropo in v Slovenijo zaradi želje po boljšem življenju, prihajajo pa iz zelo raznolikih okolij. S seboj prinašajo svoj jezik, kulturo, običaje in tudi versko življenje. Verska opredelitev se različno odraža na vsakdanjik ljudi, pri nekaterih močno vpliva na vsakdanje življenje.

V zadnjih petih letih je tudi na Ljubečni čedalje večje priseljevanje družin iz drugih kulturnih in verskih območij zlasti iz južno-balkanskih držav, kjer je v 90. letih vojna povzročila velik konflikt med nekdanjimi bratskimi narodi, ki obenem pripadajo različnim verskim skupnostim. Eden od razlogov za vojno je bil ravno

⁷ Cavanaugh, William T. (2009). *The Myth of Religious Violence: Secular Ideology and the Roots of Modern Conflict*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-538504-5.

⁸ Russell, Jeffrey Burton (2012). *Exposing Myths about Christianity*. Downers Grove, Ill.: IVP Books. pp. 56. ISBN 9780830834662.

verskega porekla, zato nas zanima, kako se odraža pri nas, ko se priselijo na Ljubečno pripadniki iz konfliktnih območij; kako sobivamo in sodelujemo z njimi, oni z nami in medsebojno; kako vsi skupaj sprejemamo drugačna verovanja in prepričanja. Verska strpnost je ključ do spoštljivega sobivanja različnih verskih skupnosti in do kulturnega napredka oz. kulturne evolucije.

Z raziskovalno nalogo želimo raziskati, kako versko strpni smo mladi na Osnovni šoli Ljubečna ter kako pripravljeni smo na izzive.

V teoretičnem delu je opredeljena in razložena strokovna terminologija:

- verska opredeljenost ali neopredeljenost,
- kaj je verska strpnost oz. nestrpnost,
- kako prepoznamo versko nestrpnost in katere oblike se pojavljajo;
- kako ukrepati v primeru verske nestrpnosti, kako jo zaustaviti ter se zaščititi oz. kako jo preprečevati;
- kako prepoznati in zaustaviti manipulacijo verskih nauk;
- kaj je to verska manipulacija in verski ekstremizem;
- kako ustvarjati versko spoštljivo sobivanje.

2. 1 VERSKA OPREDELJENOST IN VERSKA NEOPREDELJENOST

Slovar slovenskega knjižnega jezika definira pojem *opredeljenost* kot *lastnost, značilnost opredeljenega*.⁹ Pojem *opredeliti* se definira kot: *izraziti, pokazati svoje stališče, svojo pripadnost; izraziti, pokazati svoje stališče do česa*.¹⁰

Iz te definicije lahko sklepamo, da je verska opredeljenost, izražanje pripadnosti neki veri oz. je naše stališče do neke vere pozitivno, naš odnos do neke vere je pozitiven. Vera je *zavest o obstoju boga, nadnaravnih sil oz. sistem naukov, norm, vrednot in dejanj, obredov, v katerih se kaže zavest o obstoju boga, nadnaravnih sil*.¹¹ Iz tega sklepamo, da je verska opredeljenost izražanje pripadnosti neki zavesti, sistemu naukov, norm, vrednot, dejanj, obredov, v katerih se kaže zavest o obstoju boga. Kadar je takšnih pripadnikov več, jim pravimo verniki. Verniki, ki izražajo pripadnost enakemu bogu in verjamejo v

⁹ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=*opredeljenost

¹⁰ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=*opredeljen

¹¹ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=vera&hs=1>

enak sistem nauk, se lahko organizirajo v versko skupnost, kjer skupaj opravljajo verske obrede in običaje.

Verska opredeljenost je svobodna, tako jo opredeljuje Splošna deklaracija človekovih pravic in tudi Zakon o verski svobodi.

Verska svoboda v zasebnem in javnem življenju je nedotakljiva in zagotovljena. Obsega pravico do svobodne izbire ali sprejetja vere, svobodo izražanja verskega prepričanja in odklonitve njenega izražanja ter svobodo, da vsakdo, sam ali skupaj z drugimi, zasebno ali javno, izraža svojo vero v bogoslužju, pouku, praksi in verskih obredih ali drugače. Nihče ne sme biti prisiljen, da postane ali ostane član cerkve ali druge verske skupnosti ali da se udeležuje oziroma ne udeležuje bogoslužja, verskih obredov in drugih oblik izražanja vere. Uresničevanje verske svobode vključuje pravico do odklonitve izpolnitve obveznosti, določene z zakonom, ki resno nasprotuje verskemu prepričanju osebe, če se s tem ne omejujejo pravice in svoboščine drugih oseb, v primerih, ki jih določa zakon. Pogoje in postopek v zvezi z uveljavljanjem pravice do ugovora vesti vojaški dolžnosti določajo predpisi s področja obrambe in izvrševanja vojaške dolžnosti. Država zagotavlja nemoteno uresničevanje verske svobode.¹² (Zakon o verski svobodi, 2. člen, 2007)

Cerkev ali druga verska skupnost je prostovoljno, nepridobitno združenje fizičnih oseb iste veroizpovedi, ki se ustanovi z namenom javnega in zasebnega izpovedovanja te vere ter ima lastno strukturo, organe in avtonomna interna pravila, lastno bogoslužje ali drugo versko obredje in izpovedovanje vere.¹³ (Zakon o verski svobodi, 7. člen, 2007) Pripadnost takšni skupnosti se imenuje verska opredeljenost.

Verske skupnosti se lahko vpišejo v register oz. registrirajo, kar pomeni, da si pridobijo pravno osebo in zakonske pravice. V Sloveniji je v register cerkva in drugih verskih skupnosti vpisanih 58 skupnosti, med katerimi je do leta 2022 bilo izbranih 6. Verske skupnosti so ločene od države, imajo pa določene pravice in svoboščine.¹⁴

Najstarejši verski skupnosti v Sloveniji sta katoliška in evangeličanska. S priseljevanjem prebivalcev iz območja republik nekdanje Jugoslavije se z leti povečuje število članov pravoslavne in muslimanske verske skupnosti. Podatki kažejo, da je največ prebivalcev katoliške veroizpovedi, približno 60 %; sledijo prebivalci pravoslavne in muslimanske veroizpovedi, vsaka približno 2,5 %; ter

¹² *Zakon o verski svobodi* (16. 2. 2007). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4008>

¹³ *Zakon o verski svobodi* (16. 2. 2007). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4008>

¹⁴ *Portal Gov.si* (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <https://www.gov.si teme/verske-skupnosti/>

evangeliki, približno 1 %. Delež muslimanov se je v zadnjih 20 letih povečeval, delež katoličanov pa zmanjševal. Znatno je tudi delež ateistov ali neverujočih, ki se po nekaterih ocenah giblje med 10 in 20 %. Delež katoliških vernikov na podeželju je višji kot v mestih, medtem ko pripadniki ostalih veroizpovedi v večjem številu živijo v mestih.¹⁵ Po anketi Eurobarometra iz leta 2018 naj bi bilo 73,4 % Slovencev katoličanov, 3,7 % pravoslavcev, muslimanov prav tako 3,7 %. Med ostalimi se večina opredeljuje za ateiste, tj. 14,7 %, 3,6 % pa je nevrščeni.¹⁶

Prebivalci Republike Slovenije se svobodno odločajo, v katero versko skupnost se bodo vključili.

Vsak državljan ima pravico na versko opredelitev kot tudi versko neopredelitev.

Verska neopredeljenost pomeni, da posameznik ne pripada nobeni verski skupnosti, lahko je verujoč, a se javno ne opredeljuje oz. se ne udeležuje obredov katerekoli od verskih skupnosti, ali pa je neverujoč. V veliki večini so to neverujoči posamezniki.

Versko neopredeljeni, neverujoči posamezniki se pogosto imenujejo neverniki, brezverci ali tudi ateisti. Ateist je nekdo, kdor *taji, ne priznava boga, brezbožnik*.¹⁷ Za določene verske skupnosti je nevernik vsak posameznik, ki ni iste veroizpovedi kot oni. Npr. za muslimane je nevernik vsak, kdor ne pripada muslimanski veri, zlasti kristjan.¹⁸

Versko neopredeljeni posamezniki ali skupine se ravno tako kot versko opredeljeni svobodno odločajo, saj po Zakonu o verski svobodi, ki velja v Republiki Sloveniji, nihče nikogar nima pravico siliti, da se mora opredeliti ali ne. Takšne informacije so osebne narave in spraševanje po njih razumemo kot družbeno neprimerno. Vsak ima pravico svojo versko opredelitev spremeniti in se odločiti po svoji vesti. Starši imajo pravico, da vzgajajo svoje otroke v skladu s svojim verskim prepričanjem. Pri tem morajo spoštovati njihovo telesno in duševno nedotakljivost. Otrok, ki je dopolnil 15 let, ima pravico, da sam sprejema odločitve, povezane z versko svobodo.¹⁹ (Zakon o verski svobodi, 10. člen, 2007)

¹⁵ *Geografija 9, i-učbenik za geografijo v 9. razredu osnovne šole* (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <https://eucbeniki.sio.si/geo9/2609/index7.html>

¹⁶ *Wikipedija* (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, https://sl.wikipedia.org/wiki/Religija_v_Sloveniji#cite_note-:1-2

¹⁷ *SSKJ* (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=ateist>

¹⁸ *SSKJ* (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=nevernik>

¹⁹ *Zakon o verski svobodi* (16. 2. 2007). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4008>

2. 2 VERSKA STRPNOST IN VERSKA NESTRPNOST

Slovar slovenskega knjižnega jezika definira pojem strpnost kot *lastnost strpnega*.²⁰ Strpen pa je tisti posameznik, ki *dopušča o določeni stvari drugačno, nasprotno mnenje, nazor*.²¹ Verska strpnost torej pomeni dopuščanje, da nekdo ima drugačno, tudi nasprotno mnenje, nazor, verovanje; s tujko bi strpnost poimenovali tudi toleranca. Toleranten je tisti, ki dopušča, da obstaja vera, do katere ima lahko posameznik tudi odklonilen odnos.²² To ne pomeni, da mora posameznik sprejeti in živeti po načelih, ki mu niso všeč, pač pa da dopušča obstajanje drugačnega oz. spoštovanje drugačnosti. Vzajemno spoštovanje in dopuščanje je nujno in predstavlja ključ do mirnega sobivanja različnih verskih skupnosti.

Strpen posameznik je tisti, ki je odprt v svojem mišljenju, spoštljiv do drugih in drugačnih. Vsa stališča in mnenja sprejema kot veljavna in enakovredna svojim. Na stvari gleda iz različnih zornih kotov in istočasno vidi, kako nanje gledajo drugi. Če vidi, da se moti v svojih stališčih jih je pripravljen spremeniti, če pa ne dvomi v točnost svojih prepričanj, to drugim z nasprotujočimi se stališči pove na spoštljiv in miroljubnem način. (Živec, 2003)

Osnovni verski nauki v večini učijo ljubezen do sočloveka, to pomeni tudi spoštovanje do drugačnih. Ljudje so različni v marsičem, ljubezen pa je tista, ki ostaja skupna lastnost. Ljubezen do boga je ljubezen drug do drugega, s tem bi morali že v osnovni sprejemati drugače misleče oz. verujoče. Verska strpnost ali toleranca je dopuščanje in spoštovanje drugače verujočih, med katere sodijo vse verske skupnosti kot tudi neverujoči, skratka vsi ljudje, pri čemer vsak ohranja svoje stališče, ki je lahko drugačno ali celo nasprotujoče, ne pa tudi sovražno ali nasilno.

Slovar slovenskega knjižnega jezika *nestrpnost* opredeljuje kot *pomanjkanje strpnosti ali razumevanja*.²³ *Nestrpen* je nekdo, ki mu *manjka strpnosti, razumevanja*. Verska nestrpnost je nasproten družbeni pojav od verske strpnosti

²⁰ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022,

https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=*strpnost

²¹ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022,

https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=*strpen

²² SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022,

<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=toleranten>

²³ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 13. 12. 2022,

<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=nestrpnost>

oz. tolerance. Pomeni nerazumevanje, nespoštovanje ali konflikt dveh ali več verskih skupnosti, kamor lahko uvrstimo tudi neverujoče oz. versko neopredeljenih. Konflikt pomeni *stanje nemoči zaradi nasprotujočih si teženj; nasprotje, napetost, spor, nesoglasje ali celo spopad oz. vojno*.²⁴ V primeru verskega konflikta je razlog ali vzrok nesoglasja v veri oz. verskih naukih. To pa je zelo protislovno, kajti vse vere učijo ljubezen do sočloveka, učijo strpnost, solidarnost, razumevanje in spoštovanje. Kje je torej vzrok za takšno protislovnost? Odgovor je dokaj preprost: v interpretaciji in tolmačenju verskih nauk in pravil. Ljudje smo tisti, ki pisano besedo verskih knjig tolmačimo, razlagamo, širimo. Za to naj bi bili usposobljeni verski učitelji ali duhovniki, toda tudi oni so zgolj ljudje. Odgovornost za versko nestrpnost bi morali prevzeti ljudje, bodisi verski učitelji ali pa verniki oz. neverniki, ki si verske nauke in verska pravila po svoje razlagajo.

V zgodovini človeštva, odkar obstaja verovanje v nadnaravne oblike katerekoli vrste, se je zgodilo veliko konfliktov ali nesoglasij, kar je za posledico imelo nasilje vseh oblik v imenu vere. Takšni pojavi so skrajnost in pretiravanje ter se imenujejo verski ekstremizem ali fundamentalizem.

Verska nestrpnost obstaja v različnih stopnjah ali oblikah. Če bi v iskalnik medijskih spletnih portalov vnesli besedno zvezo verska nestrpnost, bi našli ogromno člankov in naslovov, ki govorijo o različnih oblikah verske nestrpnosti, katere skrajne oblike so verski ekstremizem, kot so nasilje, teroristični napadi, vojne.

2. 3 OBLIKE VERSKE NESTRPNOSTI

Oblike verske nestrpnosti se razlikujejo v stopnjah in intenzivnost, vse pa imajo negativne posledice do udeležениh:

1. nerazumevanje, nespoštovanje, zavračanje obstoja drugače mislečih in verujočih ali diskriminacija;
2. sovražni govor ali verbalno nasilje proti versko opredeljenim ali neopredeljenim (poniževanje, obsojanje, širjenje strahu ali ksenofobije idr.), kamor sodi verbalno in neverbalno komuniciranje, na primer: navijači zapustili tribune nogometnega stadiona izraelskega nogometnega kluba Maccabi iz Netanje, ker je gol za njihov klub dosegel musliman.²⁵ Takšnih primerov bi lahko

²⁴ SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 13. 12. 2022,

<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=konflikt>

²⁵ Dnevnik (5. 3. 2013), Pridobljeno, 13. 12. 2023, <https://www.dnevnik.si/1042579437/sport/nogomet/verska-nestrpnost-v-izraelu-navijaci-zapustili-tribune-ker-je-gol-za-njihov-klub-dosegel-musliman2>

našteli veliko, znotraj različnih verskih skupnosti ali pa tudi med versko neopredeljenimi in versko opredeljenimi posamezniki ali skupinami;

3. kršenje ali odvzem verske svobode in pravic, ki jih imajo vsi prebivalci Republike Slovenije in so zgotovljeni v Zakonu o verski svobodi ter Splošni deklaraciji človekovih pravic;

4. telesno ali fizično nasilje vseh oblik: spopad, vojna, teroristični napad, izgon oz. pregon, genocid idr. ali verski ekstremizem oz. fundamentalizem

Verska nestrpnost se na začetku vedno pojavi v blažji obliki in je nekaterim celo neopazna, sčasoma pa se stopnjuje, če se ne zaustavi.

Težava ni v verah samih, temveč v manipulaciji s prepričanji ljudi. Verovanje je ne pomeni zgolj imeti zavest o obstoju boga, nadnaravnih sil ali biti prepričan o obstoju, resničnosti česa, kar uči vera; temveč biti prepričan o obstoju, možnosti nastopa, uresničitve zlasti česa zaželenega; biti prepričan o uspešnosti, učinkovitosti koga ali česa oz. biti prepričan o poštenosti, iskrenosti koga; verjeti.²⁶ Ključ je beseda *verjeti*.

Odkar obstaja človeštvo poteka boj za to, v kaj ali v koga ljudje verjamejo, verujejo, za njihova prepričanja; in če bi mislili, da se je to dogajalo zgolj davno nekoč, bi se močno zmotili. Na primer pregon kristjanov v rimskem cesarstvu je potekal 2 stoletji, v 3. in 4. stol., ljudje so bežali pa izgubili življenje; toda pregon kristjanov poteka tudi v današnjem času. V letu 2021 vsaj 360 milijonov kristjanov na svetu ali eden od sedmih svetovnih krščanskih prebivalcev doživlja visoko stopnjo preganjanja in diskriminacije zaradi vere, poroča organizacija Open doors.²⁷ 360 milijonov kristjanov je bilo prizadetih zaradi zatiranja, nadzora in nasilja zgolj zaradi svoje vere. 5.898 kristjanov je bilo umorjenih zaradi verskega prepričanja, 6.175 vernikov je bilo aretiranih, obsojenih ali zaprtih brez sojenja, 3.829 pa jih je bilo ugrabljenih samo v zadnjem letu dni.²⁸ Verska nestrpnost se dogaja povsod po svetu, ne glede na opredeljenost ali neopredeljenost in čas.

Mislili bi, da se je človek iz zgodovine oz. tovrstnih preteklih primerov nekaj naučil za boljše jutri in da bo to znanje izkoristil, da se takšne stvari ne bi več dogajale, a se še vedno. Zakaj?

Odgovor je zelo kompleksen, a če bi ga poenostavili, da bi ga lahko vsi razumeli, je ta odgovor denar in moč. Kako sta denar in moč povezana s

²⁶SSKJ (b. d.). Pridobljeno, 13. 12. 2022,

<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=verovati>

²⁷ Nova24tv.si (19. 12. 2022). Pridobljeno, 5. 1. 2023, <https://nova24tv.si/svet/preganjanje-kristjanov-je-lani-doseglo-najvisjo-raven/>

²⁸ Nova24tv.si (19. 12. 2022). Pridobljeno, 5. 1. 2023, <https://nova24tv.si/svet/preganjanje-kristjanov-je-lani-doseglo-najvisjo-raven/>

človeškim verovanjem oz. versko opredelitvijo ali ne opredelitvijo? 2 pregovora močno poenostavita razumevanje.

Slovenski pregovor pravi, ki pravi, *kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima*, pomeni, kjer je spor, konflikt, med dvema, nekdo tretji od tega ima korist. Kakšno korist lahko ima nekdo, če sta dve strani sprti? Lahko ima materialno korist ali korist v obliki denarja in dobrin ali v obliki dela, ki ga nekdo opravlja namesto njega ali zanj; temu pravimo ekonomska korist. Lahko ima korist v obliki tega, da nekomu, omogoča uveljavljati svojo voljo oz. da vpliva na druge, učinkuje na koga, temu pravimo moč. Če si nekdo pridobi možnost odločanja o svobodah in dolžnostih ljudi, določanju pravil in zakonov, kaj bomo ljudje delali, za koliko pravic in denarja, kako je, če ne ubogamo in kršimo pravila, tej vrsti moči poenostavljeno pravimo politična moč ali oblast. Politična moč pomeni urejanje družbenih razmer, odločanje o njih s pomočjo države in njenih organov, tj. način urejanja odnosov ene države z drugo oz. enega naroda z drugim; skratka odreja svobodo in obnašanje ljudi. Lahko pa ima korist v obliki, da uniči eno od sprtih strani, ki jo zavrača, ne sprejema, se z njo ne strinja.

Latinski pregovor, *divide et impera*, deli in vladaj, odlično ponazori, zakaj je koristoljubno ljudi deliti in zakaj je pomembno vplivati na njihovo verovanje, prepričanje o drugih. Bolj kot so ljudje z razlikami razdeljeni, lažje si je pridobiti vladavino nad njimi in njihovim ravnanjem. To pomeni, če mi nekdo ni všeč, lahko odločam o tem, da ga bo nekdo namesto mene pregnal, odstranil ali celo uničil. Verska neopredeljenost ali opredeljenost je eden od mnogih načinov, kako ljudi razdeliti in jim vsaditi seme strahu med seboj. Primerov verske nestrpnosti, ki izvira iz strahu, odetim v koristoljubje tistega, ki ga neti in ki raznolikost izkorišča v svojo lastno dobrobit v imenu svojega naroda ali verske skupnosti, je nešteto. To je razlog, zakaj odkar obstaja človek, obstaja tudi boj. Ljudje verjamemo in verujemo različno, kar je povsem naraven pojav, izkoriščanje tega za dosego lastnih ciljev in koristi pa imenujemo manipulacija.

Tam, kjer se pojavlja verska nestrpnost, je v ozadju koristoljubje posameznikov ali posameznih skupin, najpogosteje političnih, ki razlike v verovanjih uporabljajo kot sredstvo delitve, razkola, spora, strahu, nestrpnosti in sovraštva. To je eden od načinov, kako ljudi etiketirati in razdeliti. Obstajajo tudi drugi načini, npr. na narodnostni osnovi, ki je tesno povezana z versko opredelitvijo. Zadeva se močno zaplete, kadar so izkoriščevalci tisti, ki tolmačijo vero ali predstavniki verskih skupnosti v imenu vere in verske skupnosti. V takem primeru gre za manipulacijo z verskimi pravili za prevlado določene verske skupnosti, kjer vnovič gre za pridobivanje koristi v obliki moči in dobrin. Denar je sveta vladar!

Verska nestrpnost je bila v različnih krajih in časih izgovor za velike zločine in pokole, v katerih pa je nekdo imel korist. Na primer križarske vojne, ki so se zgodile med 1069 in 1291, so opredeljene kot verske vojne, kjer so se bojevali kristjani proti muslimanom; sprti strani sta se bojevali za »sveto« ozemlje, kjer so svetišča ene in druge verske skupnosti. Muslimanska verska skupnost se je širila v Evropo. Medtem ko so verniki verjeli, da se bojujejo vsak za svojo vero ter da je druga nevarna, sta se vodstvi obeh strani dejansko bojevali za to področje zaradi pomembnih trgovskih poti in dobrin, ki so jih po zmagi prinesli iz Bližnjega Vzhoda v katoliško rimsko cesarstvo; vera je bila le orodje, s katerim skregati različni verski skupnosti in jih pripraviti na bojevanje, dobrobit je bila materialna. Podobno se je dogajalo z židi v srednjeveški Evropi. Židi so bi dobri trgovci, imeli so denar, ki so ga tudi posojali. Ko so jih politični in verski predstavniki potrebovali, so bili dobrodošli; ko pa so začeli predstavljati nevarnost za njihovo vodstveno moč, ko so se zavedali, da je denar sveta vladar, so jih začeli preganjati i pobijati v imenu verskih razlik. Kršili so njihove pravice o verski svobodi, saj pod pretvezo verskih razlik dejansko predstavljali nevarnost, da bi lahko prevzeli oblast, ker so bili dobri trgovci, imeli so denar in posledično moč.²⁹

Najhujši primer takšne verske manipulacije je v zgodovini človeštva zagotovo Holokavst. V tem primeru je verska nestrpnost zrasla do mere rasizma in sovraštva, v katerem je umrlo na milijone Židov in Slovanov. Obdobje po 1. svetovni vojni, je za Evropo in Nemčijo bilo ekonomsko zelo težko, saj so bili brez denarja, veliko delovne sile so izgubili v vojni, zato so morali poiskati način za preživetje. Vnovič so ropali, kradli, odtuževali lastnino od Židov, njih pa preganjali, zapirali v delovna taborišča, kjer so jih izstradali ali pa mučili z težaškim delom do smrti. Podobna usoda je bila za slovanske narode. Pod pretvezo verske in rasne nestrpnosti so uničevali, dejansko pa je vnovič razlog bil denar in moč.³⁰

V zgodovini človeštva so se vedno bojevali za denar in moč, naravne danosti, ki so jih potem vnovčili, delovno silo, ki bi ustvarjala profit, zato pogosto slišimo, da je vojna biznis ali posel, kakor pravita pregovora, kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima oz. denar je sveta vladar, pri tem pa je tovrstno nemoralno ravnanje zavito v celofan verskih, narodnih, rasnih, jezikovnih, političnih in drugih nevarnosti. Zelo malo se objektivno omenja, kdo je vojni oz. konfliktni dobičkar ter koliko se je okoristil, kdo je dejansko odgovoren. Primerov imamo še preveč. Odgovornost za koristoljubje vodečih plačujejo različne skupnosti, bodisi verske, narodne ali druge, s ksenofobijo, fobijami do različnih verskih

²⁹ *Britannica* (b. d.). Pridobljeno, 5. 1. 2023, <https://www.britannica.com/topic/anti-Semitism/Nazi-anti-Semitism-and-the-Holocaust>

³⁰ *Britannica* (b. d.). Pridobljeno, 5. 1. 2023, <https://www.britannica.com/topic/anti-Semitism/Nazi-anti-Semitism-and-the-Holocaust>

skupnosti. Veliko vlogo pri etiketiranju različnih verskih skupnosti igrajo mediji, ki redko kdaj raziščejo do konca, kdo je dejansko odgovoren za versko nestrpnost, po imenu in priimku, vse prepogosto se ta odgovornost pripisuje verskim skupnostim in se jih na ta način negativno družbeno označuje, na ta način pa tudi spodbuja verska nestrpnost.

Tudi med versko opredeljenimi in neopredeljenimi prihaja do nestrpnosti, saj so versko opredeljeni zaradi etikete lahkega plena za manipuliranje s tem pridobili negativno konotacijo in pomen, zgolj zato, ker so versko opredeljeni in verujoči. Eden od učencev je v anketnem vprašalniku zapisal, da se mu versko opredeljeni zdijo smešni, ker so neumni. Na ta način gremo v drugo skrajnost in v novo vrsto nestrpnosti med verujočimi in neverujočimi.

Toda nobena skrajnost ni družbeno dobra. Iz danih primerov zgodovine se je potrebno nekaj naučiti in jih uporabiti za boljšo in mirnejšo prihodnost, da se ne bi ponovila. Ne potrebujemo ekstremov temveč spoštljivo harmonijo in sožitje, da bi jo ohranili, moramo biti na to pripravljeni in opolnomočeni z zakonodajo in pravilniki.

2. 4 PРАВNA ZAŠČITA IN PREPREČEVANJE VERSKE NESTRPNOSTI

Ker sta zanikanje in teptanje človekovih pravic pripeljala do barbarskih dejanj, ki so pretresla zavest človeštva, in ker je bila za najvišjo spoznana težnja človeštva, da bi nastopil svet, v katerem bodo ljudje uživali svobodo govora in prepričanja ter svobodo živeti brez strahu in pomanjkanja, (Zidar 2018: 2)³¹ je ozaveščanje o verski strpnosti, spoštljivi svobodi govora in spoštljivem sobivanju različnih verskih skupnosti, kultur, nujno potrebno.

Svoboda govora in izražanja pomeni spoštljivo izražanje do vseh različnih skupnosti in ne pomeni, da lahko svobodno spodbujam sovraštvo proti drugačnim. Vsak se ima pravico ne strinjati, toda to ni isto kot spodbujati nestrpnost.

Iz tega se je rodila Splošna deklaracija osnovnih in temeljnih človekovih pravic, ki so jih demokratične družbene ureditve vnesle v svojo ustavo in družbeni red. Čeprav deklaracija sama po sebi ni pravno zavezujoč dokument, pa je služila kot osnova za dve pravno zavezujoči konvenciji Združenih narodov o človekovih pravicah, Mednarodne konvencije o državljanskih in političnih svoboščinah ter Mednarodne konvencije o ekonomskih, socialnih in kulturnih svoboščinah. Na deklaracijo se še vedno pogosto sklicujejo v akademskih in

³¹ Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije (2018). Pridobljeno, 12. 2. 2023, (<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateralala/mednarodno-pravo/bf55533011/Splosna-deklaracija-clovekovih-pravic.pdf>)

odvetniških krogih ter na ustavnih sodiščih.³² Vse demokratične družbene ureditve, med njimi tudi Republika Slovenija, uporabljajo tovrstne dokumente za oblikovanje svoje ustave, zakonov in pravil. Republika Slovenija z Zakonom o verski svobodi idr. ureja pravice in dolžnosti verskih skupnosti. V šolski skupnosti tovrstno zaščito nudi pravilnik šolskega reda, v katerem je zapisana 0. toleranca to vseh oblik nestrpnosti in nasilja.

16. november je mednarodni dan strpnosti, spominski dan, ki ga je v Deklaraciji o načelih strpnosti razglasila Generalna konferenca UNESCO na svojem zasedanju 16. novembra 1995. Deklaracija je nastala kot odgovor na vzpon dejanj nestrpnosti, nasilja, terorizma, ksenofobije, agresivnega nacionalizma, rasizma, antisemitizma, izključevanja, marginalizacije in diskriminacije, ki so uperjena proti nacionalnim, etničnim, verskim in jezikovnim manjšinam, beguncem, priseljenim delavcem, priseljencem in ranljivim skupinam znotraj družb, kot tudi dejanj nasilja in ustrahovanja, ki so zagrešena nad posamezniki, ki uveljavljajo svojo svobodo mišljenja in izražanja – vse to ogroža utrjevanje miru in demokracije tako na nacionalni kot mednarodni ravni in predstavlja ovire pri razvoju obenem pa izpostavi tudi odgovornost držav članic, da razvijajo in spodbujajo spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin za vse, brez razlikovanja glede na raso, spol, jezik, nacionalno poreklo, veroizpoved ali invalidnost, in da se borijo proti nestrpnosti.³³

Ne glede na to, kdo je tisti, ki v imenu določene verske skupnosti, naroda, rase, jezikovne skupine idr. oz. v lastno okoriščenje, spodbuja nestrpnost in delitev, ga je potrebno pravočasno ustaviti, saj krši tako osnovne verske nauke za katere se lažno zavzema, kot tudi Splošno deklaracijo osnovnih in temeljnih človekovih pravic oz. Zakon o verski svobodi.

³² Wikipedija (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2023, https://sl.wikipedia.org/wiki/Splo%C5%A1na_deklaracija_%C4%8Dlovekovih_pravic

³³ Wikipedija (b. d.). Pridobljeno, 12. 2. 2023, https://sl.wikipedia.org/wiki/Deklaracija_o_na%C4%8Delih_strpnosti

2. 5 POTREBE PO VERSKI STRPNOSTI V ŠOLI

Urbanistični Inštitut Republike Slovenije je izdal publikacijo s podatki, ki so jih ustvarili skupaj z Mestno občino Celje in ki smo jih pridobili od Mestne občine Celje. V publikaciji so zbrani podatki in simulacije glede gibanja prebivalstva v Celju in celjskih krajevnih skupnostih. Iz preglednice 1 je razvidno, da bo v krajevni skupnosti Ljubečna v naslednjih 10 oz. 20 letih zmerena rast prebivalcev oz. stagnacija.

Simulacija v preglednici 1 kaže, da bo v starostnima skupinama od 0 do 5 let in od 6 do 14 let bo do leta 2031 velik upad, to pomeni približno 30 bo manj otrok in mladostnikov po naravni rasti, toda ta odstotek bodo nekoliko znižale

Preglednica 1: Pregled in ocena demografskega razvoja do leta 2041 (Vir: Urbanistični Inštitut Republike Slovenije, Mestna občina Celje, 2022; str. 94, priloga 2)

KS Ljubečna

2021

	št. preb.	0-5 let	6-14 let	15-24 let	25-65 let	66-75 let	76-85 let	86 in več let
Stanje	2.061	117	184	168	1.208	236	122	26

Indeks staranja: 139,4

2031

	št. preb.	0-5 let	6-14 let	15-24 let	25-65 let	66-75 let	76-85 let	86 in več let
Rast								
Simulacija selitve	2.102	92	166	212	1.082	295	190	65
Simulacija naravna rast	2.032	86	160	204	1.037	293	188	64

Indeks staranja: 226,4

2041

	št. preb.	0-5 let	6-14 let	15-24 let	25-65 let	66-75 let	76-85 let	86 in več let
Rast								
Simulacija selitve	2.085	102	145	192	1.036	275	235	100
Simulacija naravna rast	1.916	89	127	175	928	268	232	97

Indeks staranja: 257,0

velik upad (30 % in več)	zmeren upad (10-30 %)	majhen upad (1-10 %)	stagnacija (±1)	majhna rast (1-10 %)	zmerna rast (10-30 %)	velika rast (30 % in več)
--------------------------	-----------------------	----------------------	-----------------	----------------------	-----------------------	---------------------------

selitve. Do leta 2041 bo v obeh starostnih skupinah se število otrok ne bo več tako močno zmanjševalo, upad bi naj bil zmeren, iz simulacije pa je razvidno, da bodo selitve tiste, ki bodo vplivale na to.

Selitve so lahko seveda znotraj mestnih občin republike Slovenije, a trend na Osnovni šoli Ljubečna kaže na to, da se v šolo vpisuje vse več učencev in učenk iz drugih govornih in kulturnih območij. Po podatkih šole, ki so prikazani v spodnji

tabeli, se je v Osnovno šolo Ljubečna v zadnjih petih letih vpisalo že za 1 oddelek učencev in učenk iz različnih držav, največ iz Bosne in Hercegovine, Kosova, Ukrajine in Srbije.

Tabela 1: Priseljivanje učencev in učenk iz drugih govornih območij na Osnovno šolo Ljubečna (vir: arhiv OŠ Ljubečna)

Leto	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023
Št. vpisanih učencev in učenk iz drugih govornih območij	2 (BIH)	2 (BIH)	4 (BIH)	6 (BIH)	5 (BIH)	4 (BIH)	13 (4 BIH: 2 Federacija, 2 Rep. Srbska, 5 KOS, 4 UA)	10 (9 BIH: 7 Federacija, 2 Rep. Srbska, 1 SRB)
BIH – Bosna in Hercegovina (Federacija in Republika Srbska), KOS – Kosovo, UA – Ukrajina, SRB – Srbija								

Iz tabele 1 je razvidno, da se število priseljenih učencev in učenk vsako leto viša, ter da prihajajo iz versko raznolikih skupnosti, najbolj se mešajo muslimanska in krščanski, katoliška ter pravoslavna.

Sklepamo lahko, da bo upad med otroci in mladostniki v krajevni skupnosti Ljubečna, blažil prihod otrok in mladostnikov iz drugih držav in kultur. V bližnji prihodnosti se nam obeta prihod še več priseljencev, ki bodo prišli iz različnih kulturnih in verskih skupin.

2. 6 VERSKO SPOŠTLJIVO SOBIVANJE V ŠOLI

V šoli je spoštovanje verskih pravic opredeljeno kot dolžnost in odgovornost učencev in učenk ter delavcev šole.

Dolžnosti in odgovornosti učenca ali učenke so, da spoštuje pravice drugih učencev in delavcev šole in ima spoštljiv in strpen odnos do individualnosti, človeškega dostojanstva, etnične pripadnosti, veroizpovedi, rase in spola.³⁴ Skrb za dober odnos med učiteljem in učencem je odgovornost obeh. Potrebno je spoštovati pravice učencev in vseh delavcev šole ter imeti spoštljiv

³⁴ Pravila šolskega reda OŠ Ljubečna (b. d.). Pridobljeno, 14. 2. 2023, <http://vajadr.splet.arnes.si/files/2019/09/PRAVILA-%C5%A0OLSKEGA-REDA-OSNOVNE-%C5%A0OLE-LJUBE%C4%8CNA.pdf>

in strpen odnos do individualnosti, veroizpovedi, človeškega dostojanstva, etične pripadnosti, rase in spola.³⁵

V šoli kot kršitev pravilnika šolskega reda velja nestrpnost do drugih v katerikoli obliki, nespoštljivo obnašanje, psihično nasilje, socialno izključevanje, osamitev, stigmatizacija, izsiljevanje ali ekonomsko nasilje, zahteve po denarju, zahteve po pomoči ali goljufanju, virtualno nasilje, izvajanje neposrednih ali prikritih oblik agresivnega vedenja do drugih učencev in delavcev šole idr. ³⁶

V primeru kršitev lahko starši, delavci šole ali učenci podajo predlog za začetek vzgojnega postopka zaradi kršitve pravil šolskega reda. Vzgojni postopek pomeni: 1. pogovor z udeleženi; 2. obvestilo razredniku in vključevanje v reševanje vzgojnega problema; 3. če to ni dovolj, se vključi še starše, svetovalno službo in po potrebi druge udeležence.³⁷

Škodo, ki jo je učenec s svojim ravnanjem po malomarnosti ali namenoma povzročil, je dolžan poravnati – materialno in moralno. Za tako poravnavo jamčijo tudi starši.³⁸

Vzgojni ukrepi se uporabijo, kadar učenec, ki je storil kršitev šolskih pravil, ni pripravljen sodelovati pri reševanju nastalega problema in so predhodno bile izvedene vse druge vzgojne dejavnosti. Izvajanje vzgojnih ukrepov je povezano z nudenjem podpore, pomoči in vodenjem učenca k spremembi neustreznega vedenja in ravnanja. Pri tem sodelujejo učenec, starši in strokovni delavci šole, ki skupaj oblikujejo predloge za reševanje problemov. Na podlagi strokovne odločitve se ukrep izvede.³⁹

Versko spoštljivo sobivanje mora biti podkrepljeno s pravilnikom, ki bo zaščitil pravice vseh, enakovredno in enakopravno. Iz njega mora biti razvidno, kaj učenci in učenke lahko naredimo, če do kršitev pride, saj nam s tem pomaga pri ustreznem odzivanju in s tem znanjem se bodo učenci in učenke tudi ustrezno odzvali.

Spodbujanje k verski strpnosti v šolskem okolju je nujno, o tem se učimo pri pouku pri različnih predmetih že od vstopa v osnovno šolo. Učenci in učenke imamo veliko slišimo o verski strpnosti in spoštovanju, v višjih razredih se učimo tudi o verski nestrpnosti in njenih posledicah, zanimivo pa je, kako je s teoretičnim znanjem, ko ga je potrebno prenesti v prakso, v življenje.

³⁵ Glej sklic 12.

³⁶ Glej sklic 12.

³⁷ Glej sklic 12.

³⁸ Glej sklic 12.

³⁹ Glej sklic 12.

3. REZULTATI RAZISKOVALNEGA VPRAŠALNIKA

Spletni anketni vprašalnik je rešilo 148 učencev in učenk od 7. do 9. razreda. Po šolskih podatkih 7. razred obiskuje 53 učencev in učenk. 8. razred obiskuje 67 učencev in učenk. 9. razred obiskuje 49 učencev in učenk. Anketni vprašalnik je rešilo 148 učencev in učenk od 169, kar znaša 88 %. Učenci in učenke, ki ankete niso rešili, so bili odsotni od pouka več dni.

Anketni vprašalnik je rešilo 43 od 53 učencev in učenk 7. razreda, kar predstavlja 81 %; 59 od 67 učencev in učenk 8. razreda, kar predstavlja 88 %; ter 46 od 49 učencev in učenk 9. razreda, kar predstavlja 94 %. V spodnjih tabelah je prikazano število učencev in učenk, ki obiskujejo posamezni razred, število odsotnih od pouka in ki niso rešili spletnega anketnega vprašalnika ter število učencev in učenk, ki so rešili spletni anketni vprašalnik.

Tabela 2: Prikaz udeležbe pri reševanju spletnega anketnega vprašalnika po spolu, 7. razred

81 % udeležba	7. a		7. b	
	dečki	deklice	dečki	deklice
št. učencev in učenk v razredu	15	11	15	12
št. odsotnih od pouka in niso rešili ankete	4	1	2	3
št. učencev in učenk, ki je rešilo anketo	11	10	13	9
skupno	21		22	

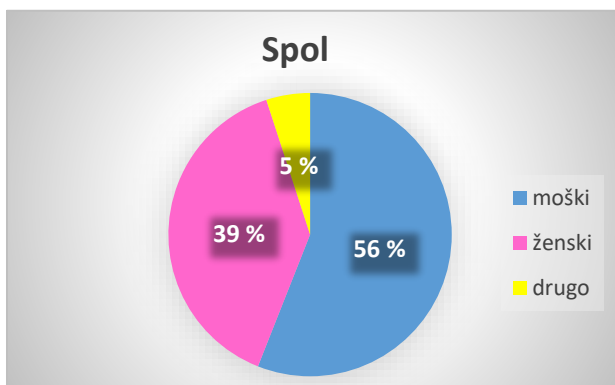
Tabela 3: Prikaz udeležbe pri reševanju spletnega anketnega vprašalnika po spolu, 8. razred

88 % udeležba	8. a		8. b		8. c	
	dečki	deklice	dečki	deklice	dečki	deklice
št. učencev in učenk v razredu	14	8	15	8	11	11
št. odsotnih od pouka in niso rešili ankete	2	1	3	1	0	1
št. učencev in učenk, ki je rešilo anketo	12	7	12	7	11	10
skupno	19		19		21	

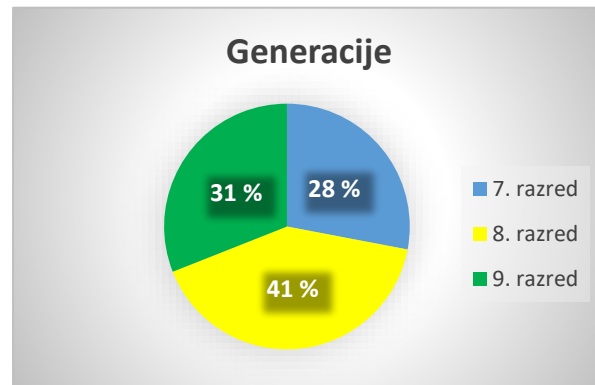
Tabela 4: Prikaz udeležbe pri reševanju spletnega anketnega vprašalnika po spolu, 9. razred

94 % udeležba	9. a		9. b	
	dečki	deklice	dečki	deklice
št. učencev in učenk v razredu	17	7	15	10
št. odsotnih od pouka in niso rešili ankete	1	1	0	1
št. učencev in učenk, ki je rešilo anketo	16	6	15	9
skupno	22		24	

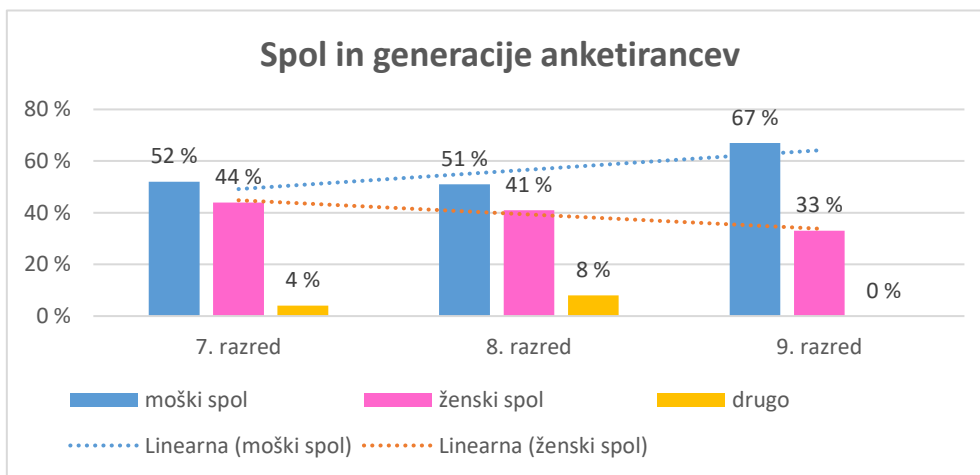
Graf 1 prikazuje udeležbo pri reševanju spletnega anketnega vprašalnika od 7. do 9. razreda po spolu; graf 2 prikazuje število udeleženi pri reševanju spletnega anketnega vprašalnika od 7. do 9. razreda po generacijah; graf 3 pa prikazuje število udeleženi pri reševanju spletnega anketnega vprašalnika od 7. do 9. razreda po spolu za vsako generacijo posebej; razvidno je, da je pri raziskavi bilo udeleženi manj deklic kot dečkov ter da je manjši delež učencev in učenk svoj spol opredelilo kot drugo.

Graf 2: Udeležba po spolu

Graf 1: Udeležba po generacijah

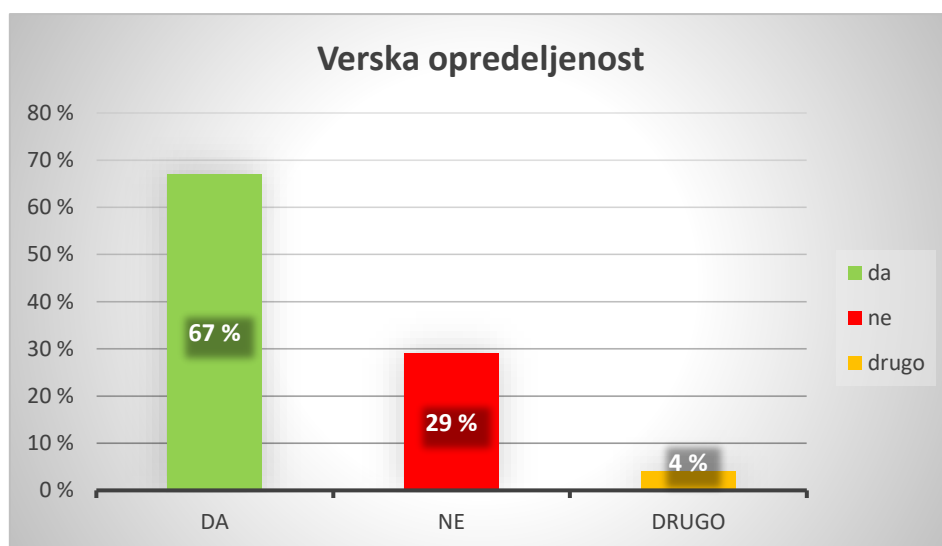

Graf 3: Udeležba pri reševanju spletnega anketnega vprašalnika po spolu in generacijah

12 % učencev in učenk 7. in 8. razreda se je opredelilo kot drugega spola. Pod to so navajali različne nežive možnosti: slon, iphone, a šin so pin či lin, robot, helikopter in žival.

148 učencev in učenk je odgovorilo na 3. vprašanje, ali so versko opredeljeni. Anketni vprašalnik je anonimen, osebni podatki ostajajo varovani. Vprašanja o verski opredelitvi so postavljena zgolj v raziskovalne namene.

67 % učencev in učenk je odgovorilo, da so versko opredeljeni, 29 % učencev in učenk je odgovorilo, da niso versko opredeljeni. 4 % učencev in učenk je izbralo možnost drugo, kjer so zapisali, da: 1 % ne ve, kako je versko opredeljeni, 1 % je polovično opredeljen, 2 % sta versko opredeljena (sem versko opredeljen, ne pa zato, ker ne hodim v cerkev; musliman). Približno 43 učencev in učenk ni versko opredeljenih.

Graf 4: Verska opredeljenost učencev in učenk od 7. do 9. razreda

Na 4. vprašanje, ali učenci in učenke obiskujejo verouk, je odgovorilo 143 od 148 učencev in učenk, kar predstavlja 97 % vseh anketiranih.

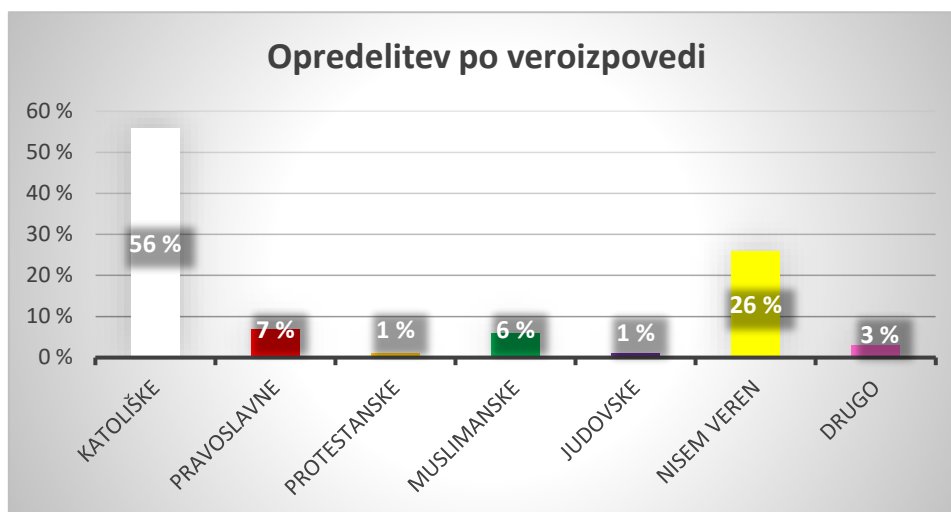
Največ, tj. 56 %, se je opredelilo, da so katoliške veroizpovedi.

Na 2. mestu, tj. 26 % učencev in učenk, so neverniki oz. ateisti

Na 3. mestu, tj. 7 % učencev in učenk, se je opredelilo, da so pravoslavne veroizpovedi.

Na 4. mestu, tj. 6 % učencev in učenk, se je opredelilo, da so muslimanske veroizpovedi.

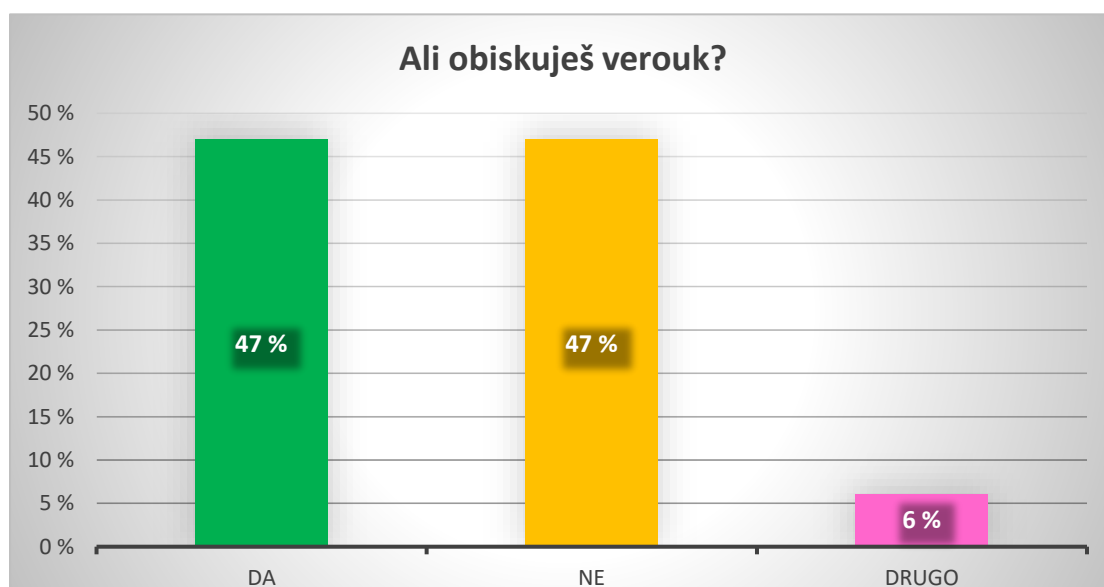
Na 5. mestu, tj. 3 % učencev in učenk, je izbralo drugo. Pod možnost drugo so napisali: pol kristjanka, pol muslimanka; nisem veren; kristjanka in ne vem. Na 6. mestu, tj. po 1 % učencev in učenk je izbralo, da so protestantske in judovske veroizpovedi.

Graf 5: Opredelitev po veroizpovedi učencev in učenk od 7. do 9. razreda

129 učencev in učenk od 148 oz. 87 %, je odgovorilo na 5. vprašanje, ali obiskujejo verouk, kar je več kot pričakovano, kajti 43 učencev in učenk oz. 29 % je odgovorilo, da niso versko opredeljeni. To pomeni, da verouk obiskujejo tudi versko neopredeljeni učenci in učenke.

6 % učencev in učenk je izbralo možnost drugo, pod katero so zapisali: 2 učenca in 1 učenka so napisali, da so ga obiskovali, a ga ne več; 1 učenec ne ve; 1 ni veren; 1 učenec je napisal, da obiskuje verouk občasno, ko se mu da; 1 učenec je napisal, da ga o tem učijo doma.

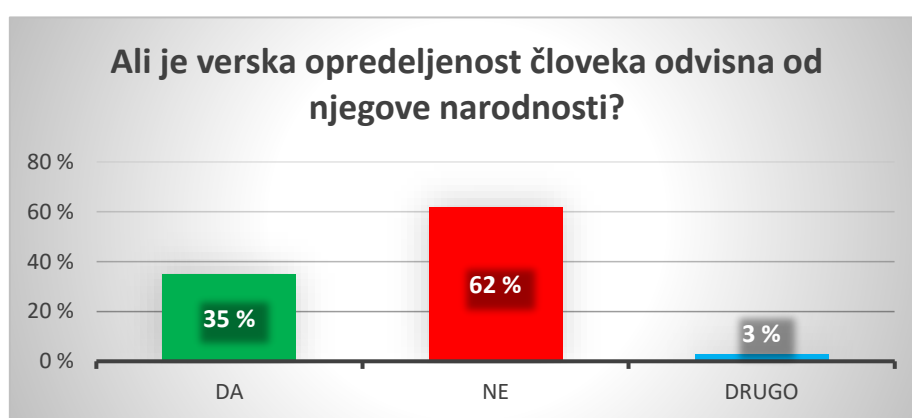
Graf 6: Verska verouka učencev in učenk od 7. do 9. razreda

Na 6. vprašanje, ali je verska opredeljenost odvisna od posameznikove narodnosti, je odgovorilo 147 učencev in učenk, kar predstavlja 99 %.

Dobra tretjina, tj. 35 % učencev in učenk meni, da je verska opredeljenost posameznika ali posameznice odvisna od njegove oz. njene narodnosti.

Dve tretjini, tj. 62 % učencev in učenk meni, da verska opredeljenost ni odvisna od narodnosti posameznika ali posameznice.

3 % učencev in učenk so izbrali možnost drugo, kjer: je 1 učenec napisal, da večinoma ja, a ni nujno; 2 učenca sta napisala, da ne vesta.

Graf 7: Verska opredeljenost in narodnost

Na 7. vprašanje, kaj je za učence in učenke verska strpnost, je odgovorilo 145 učencev in učenk od 148, kar predstavlja 98 %.

Le slaba tretjina, tj. 28 % učencev in učenk je odgovorila pravilno.

27 % učencev in učenk je odgovorilo, da je verska strpnost sprejemanje ljudi, ki so drugačne narodnosti.

13 % učencev in učenk je odgovorilo, da je verska strpnost pravica do spoštovanja ljudi, ki so drugačne barve polti.

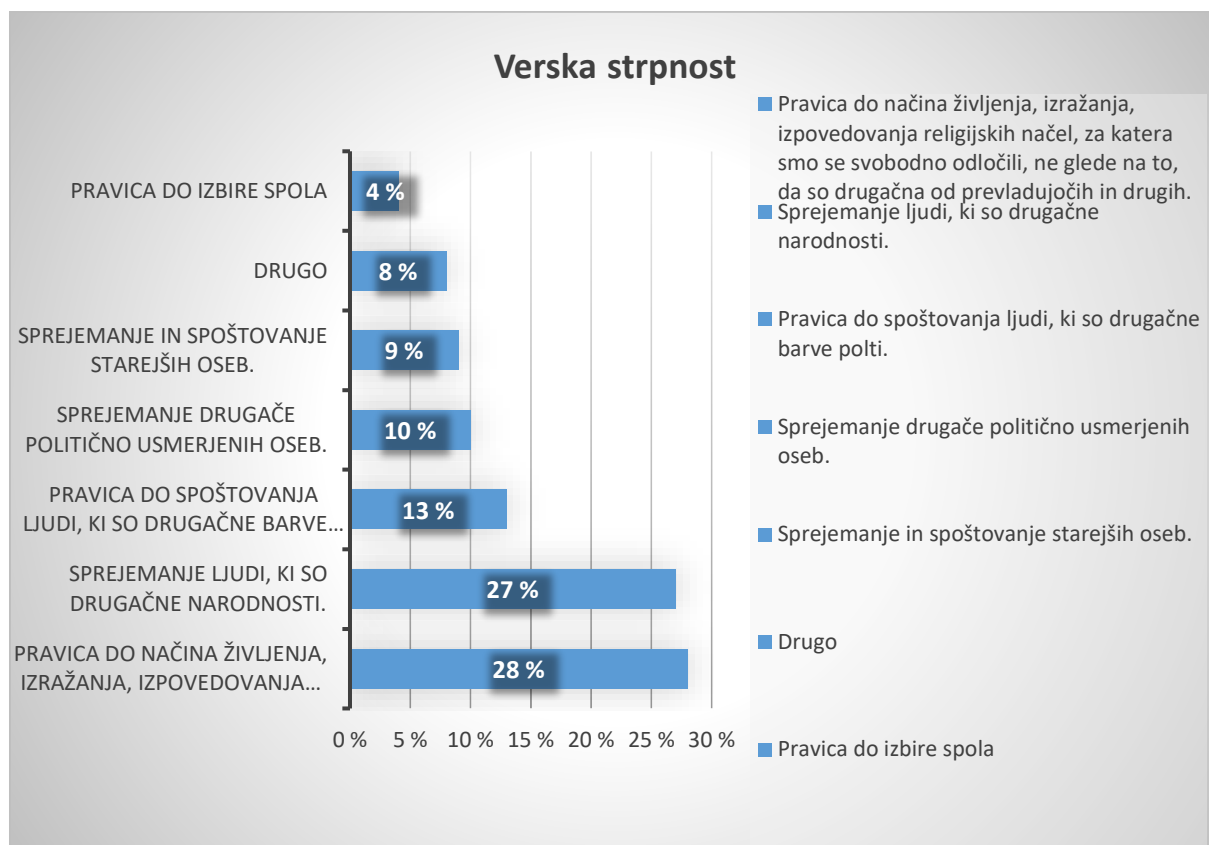
10 % učencev in učenk je odgovorilo, da je verska strpnost sprejemanje drugače politično usmerjenih oseb.

Za 9 % učencev in učenk je verska strpnost sprejemanje in spoštovanje starejši oseb.

8 %, tj. 20 učencev in učenk, je izbralo možnost drugo, kjer so napisali: 4 učenci in učenke so napisali, da je verska strpnost sprejemanje ljudi druge vere; 1 učenec je napisal, da je verska strpnost sprejemanje vseh ljudi; 8 jih je napisalo, da ne vedo, kaj je verska strpnost; 3 učenci so napisali nerazumljive odgovore v korejski pisavi; 1 je napisal, da je to kraja denarja; 1 je napisal, da verska

strpnost ni nič od tega; 1 učenec je izkoristil priložnost, da se pohvali s svojo veroizpovedjo in je zapisal, jaz sem musliman; 1 učenec pa je v tem delu izrazil svoj agresivni odnos do Albancev.

4 % učencev in učenk meni, da je verska strpnost pravica do izbire spola.

Graf 8: Kaj je verska strpnost za učence in učenke od 7. do 9. razreda?

Na 8. vprašanje, kaj je verska nestrpnost je odgovorilo 145 učencev in učenk od 148, kar predstavlja 98 %. V odgovore smo vključili različne definicije različnih vrst diskriminacije (glede na raso, spol, starost, narodnost, vero idr.).

Tretjina oz. 30 % učencev in učenk meni, da je verska nestrpnost jemanje oz. odvzem pravice do načina življenja, izražanja, izpovedovanja religijskih načel,

za katera smo se svobodno odločili, ne glede na to, da so drugačna od prevladujočih in drugih.

24 % učencev in učenk meni, da verska nestrpnost nasilje nad ljudmi drugačne narodnosti.

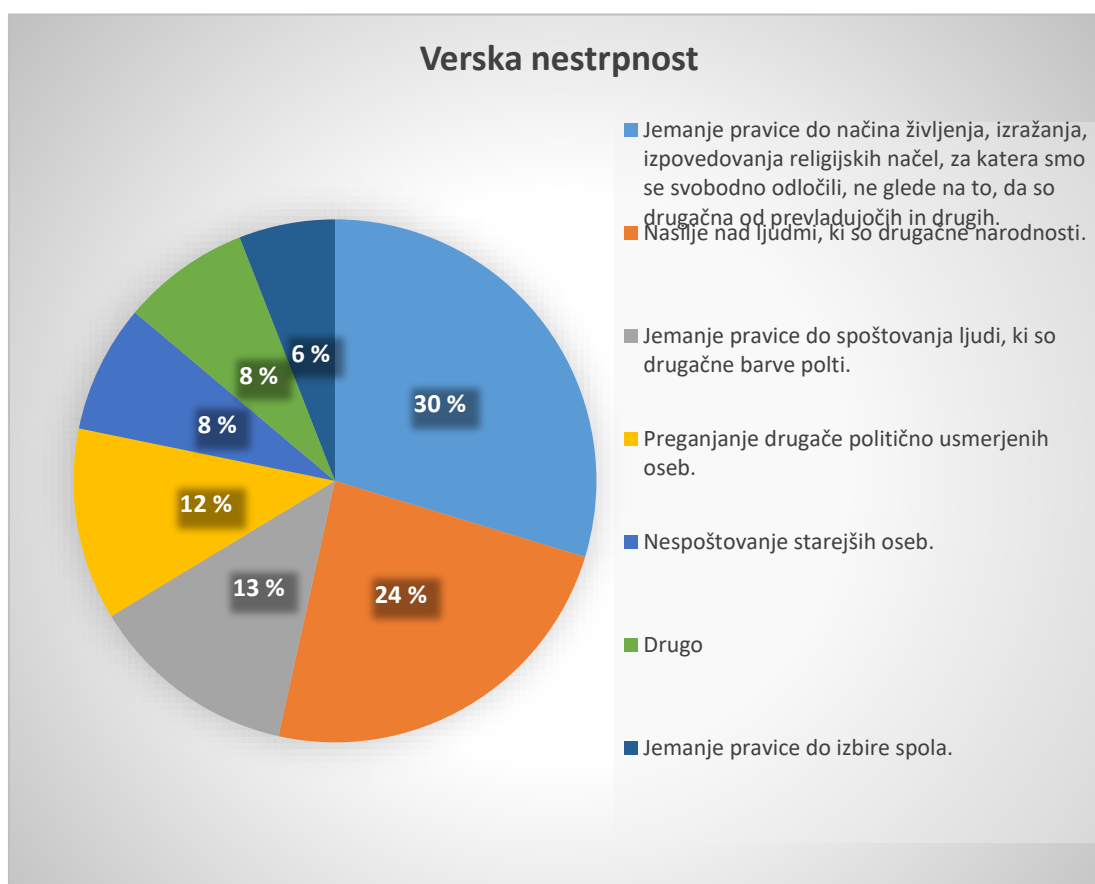
Za 13 % je verska nestrpnost jemanje pravice do spoštovanja ljudi, ki so drugačne barve polti.

Za 12 % verska nestrpnost pomeni preganjanje druge politično usmerjenih oseb.

Za 8 % je verska nestrpnost nespoštovanje starejših oseb.

8% oz. 19 učencev in učenk je izbralo možnost drugo: 4 učenci in učenke so napisali, da je verska nestrpnost sovraštvo in nespoštovanje oz. celo nasilje do ljudi, ki so drugače verujoči; 8 učencev in učenk je napisalo, da ne vedo, kaj je to verska nestrpnost; 1 učenec je napisal, da je verska nestrpnost jeza, ker cerkvi ne dajemo denarja; 1 učenec je napisal, da je verska nestrpnost ne sprejemanje homoseksualne populacije; 1 učenec je napisal, da je zanj verska nestrpnost musliman; 1 učenec je v tem delu izrazil svojo frustracijo na Albanci; 3 učenci so napisali nerazumljive odgovore v korejski pisavi.

6 % učencev in učenk meni, da je verska nestrpnost jemanje oz. odvzem pravice do izbire spola.

Graf 9: Kaj je verska nestrpnost za učence in učenke od 7. do 9. razreda?

91 učencev in učenk od 148 je odgovorilo na 9. vprašanje, ali so versko strpni do versko opredeljenih ob predpogoju, da so sami versko neopredeljeni. Glede na udeležbo bi lahko sklepali, da je versko neopredeljenih precej več, kot so se dejansko opredelili pri samem vprašanju o verski opredeljenosti ali pa preprosto niso dobro razumeli vprašanje.

65 % versko neopredeljenih učencev in učenk je odgovorilo, da so versko strpni do svojih versko opredeljenih vrstnikov.

Skoraj tretjina oz. 27 % versko neopredeljenih učencev in učenk je odgovorilo, da niso versko strpni do versko opredeljenih vrstnikov.

8 % versko neopredeljenih učencev in učenk je izbralo možnost drugo, kjer: je 1 učenec napisal, da ne ve, ali je versko strpen do versko opredeljenih vrstnikov; 1 je napisal, da hodi k verouku; 1 učenec je napisal, da sovraži muslimane ter 1 učenec, da se mu versko opredeljeni zdijo malo neumni, a da svoje mnenje drži zase.

Graf 10: Strpnost versko neopredeljenih do versko opredeljenih

10. vprašanje, če si versko opredeljen(-a), ali meniš, da so tvoji vrstniki strpni do vrstnikov, ki so versko opredeljeni, je bilo namenjeno versko neopredeljenim učencem in učenkam. Odgovorilo jih je 90 od 148, kar predstavlja 60,8 %.

58 % versko neopredeljenih učencev in učenk meni, da so njihovi vrstniki versko strpni do vrstnikov, ki so versko opredeljeni.

Tretjina oz. 30 % versko neopredeljenih učencev in učenk meni, da njihovi vrstniki niso versko strpni do versko opredeljenih vrstnikov.

12 % oz. 11 učencev in učenk je izbralo drugo možnost, kjer: sta 2 napisala, da ne vesta, ali so njihovi vrstniki strpni do versko opredeljenih; 1 učenec meni, da niso vsi; 1 učenka meni, da so, toda pod pogojem, kakšna je oseba in njegova vest; 1 učenka meni, da je odvisno od posameznika; 1 učenec je napisal, da

hodi k verouku; 1 učenec je napisal, da je katolik ter 1 učenec ni odgovoril v skladu z vprašanjem.

Graf 11: Ocena versko neopredeljenih o strpnosti njihovih vrstnikov do versko opredeljenih

11. vprašanje se je nanašalo na odnos versko opredeljenih do versko neopredeljenih. 118 učencev in učenk od 148 je odgovorilo na vprašanje, kar predstavlja 80 %. Glede na udeležbo, bi lahko razložili, da učenci prejšnje vprašanje niso natančno prebrali, saj so se isti učenci opredelili kot versko neopredeljeni in odgovorili na vprašanja za versko neopredeljene ter pri vprašanjih za versko opredeljene vnovič odgovarjali na vprašanja.

75 % versko opredeljenih učencev in učenk meni, da so versko strpni do versko neopredeljenih.

15 % versko opredeljenih učencev in učenk meni, da niso versko strpni do versko neopredeljenih.

10 % oz. 5 učencev in učenk je izbralo možnost drugo: 2 učenca sta napisala, da ne vesta, ali sta strpna do versko neopredeljenih; 1 učenec je napisal, da je včasih strpen do versko neopredeljenih; 1 učenec je napisal, da ni strpen do versko neopredeljenih ter 1 učenec je napisal, da ni opredeljen.

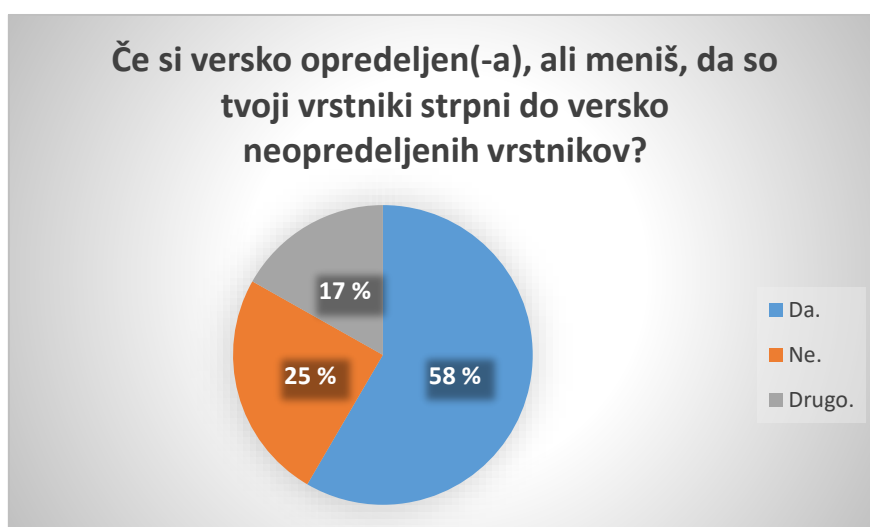
Graf 12: Strpnost versko opredeljenih do versko neopredeljenih

12. vprašanje je namenjeno versko opredeljenim učencem in učenkam, kako oni ocenjujejo svoje vrstnike, ali so strpni do versko neopredeljenih vrstnikov. Na vprašanje je odgovorilo 121 od 148 učencev in učenk, kar predstavlja 82 %.

Od teh je 58 % učencev in učenk meni, da so njihovi vrstniki strpni do versko neopredeljenih.

25 % učencev in učenk meni, da njihovi vrstniki niso strpni do versko neopredeljenih.

Kar 17 % oz. 13 učencev in učenk je izbralo možnost drugo, kjer so napisali: 5 učencev in učenk meni, da nekateri so, nekateri pa niso strpni do versko neopredeljenih; 1 učenec ne ve; 1 učenec je napisal, da ni strpen; 1 učenka je napisala, da so večinoma strpni; 1 učenka je napisala, da so mogoče strpni; 1 učenka pa je napisala, da so strpni do tistih, ki so katoliške veroizpovedi, do tistih, ki pa so temne polti, pa so nestrpni. 2 učenca menita, niso vsi strpni in 1 učenka meni, da niso vedno strpni.

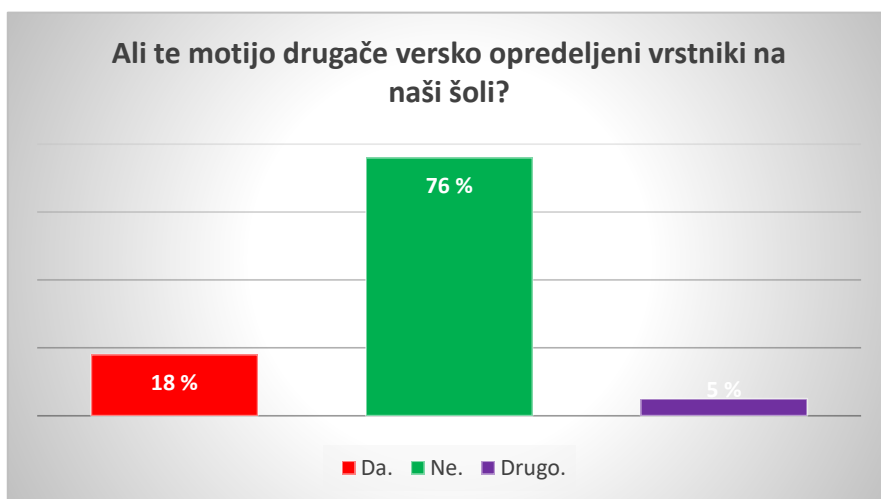
Graf 13: Ocena versko opredeljenih o strpnosti njihovih vrstnikov do versko neopredeljenih

13. vprašanje, ali te motijo drugače versko opredeljeni vrstniki na naši šoli, je bilo namenjeno vsem anketiranim. Na vprašanje je odgovorilo 147 učencev in učenk, kar predstavlja 99 %.

76 % učencev in učenk ne motijo drugače versko opredeljeni vrstniki v šoli.

Slaba četrtnina oz. 18 % učencev in učenk je odgovorila, da jih drugače versko opredeljeni vrstniki na šoli motijo.

5 % učencev in učenk je izbralo možnost drugo, kjer so vsi izbrali možnost, ne vem.

Graf 14: Ali so versko opredeljeni moteči v šoli?

14. vprašanje, zakaj te motijo drugače versko opredeljeni, je bilo namenjeno vsem tistim, ki so na 13. vprašanje odgovorili pritrdilno.

Vnovič je opaziti, da učenci in učenke ne berejo natančno, saj je pri 13. vprašanju pritrdilno odgovorilo 27 učencev in učenk, na 14. vprašanje pa je odgovorilo 49 učencev in učenk.

37 % od teh je izbralo drugo možnost, med katerimi je od 16 učencev in učenk, 11 napisalo, da so odgovorili pri prejšnjem vprašanju, da jih takšni učenci in učenke ne motijo. 5 jih je odgovorilo: ker si mislijo, da so nekaj več; se nasilno obnašajo; ker pri računalništvu glasno poslušajo bosansko glasbo; 2 učenca nista smiselno odgovorila na vprašanje.

22 % učencev in učenk meni, da jih versko opredeljeni posamezniki motijo, ker so njihova pravila drugačna kot naša in jih doživljajo kot vsiljiva ter da želijo vplivati na njihov način življenja.

22 % učencev in učenk meni, da verski način življenja drugačen od načina življenja, ki so ga sami vajeni, to pa jim je tuje, neznano in neprijetno.

19 % učencev in učenk meni, da jih versko opredeljeni posamezniki motijo, ker je verski način življenja takšnih vrstnikov pogojen z njihovimi verskimi prepričanji in to je povsem drugače od načina življenja, ki so ga sami vajeni. To je učencem in učenkam tuje, neznano in neprijetno.

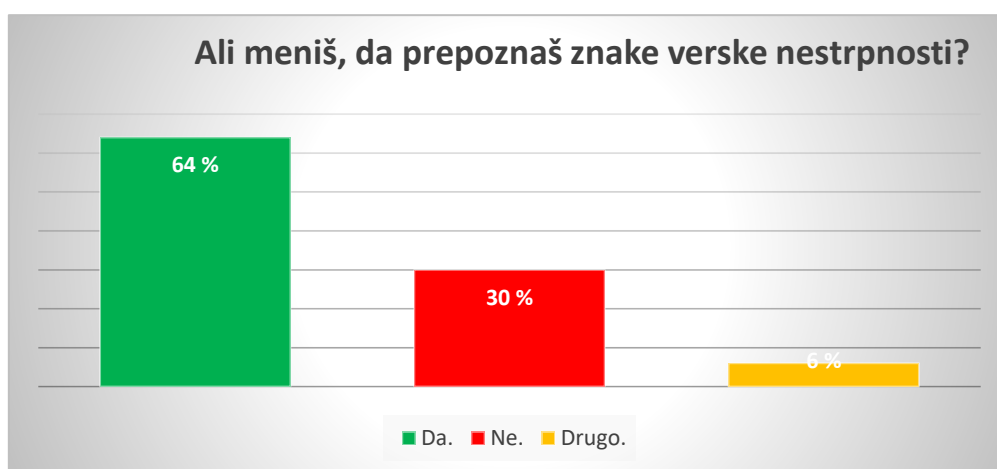
Graf 15: Zakaj so drugače versko opredeljeni moteči?

Na 15. vprašanje je odgovorilo 143 učencev od 148, kar predstavlja 97 %.

64 % učencev in učenecv zase meni, da prepoznajo znake verske nestrpnosti.

Tretjina oz. 30 % učencev in učenk zase meni, da ne prepoznajo znake verske nestrpnosti.

6 % oz. 5 učencev in učenk je izbralo drugo možnost, kjer: so 3 napisali, da ne vedo, ali bi prepoznali znake verske nestrpnosti; 1 učenec meni, da jo prepozna včasih, 1 učenka pa meni, da bi jih mogoče prepoznala.

Graf 16: Prepoznavanje verske nestrpnosti med mladostniki

Na 16. vprašanje, ali meniš, da tvoji vrstniki prepoznajo znake verske nestrpnosti, je odgovorilo 148 učencev, kar pomeni vsi.

57 % učencev in učenk meni, da njihovi vrstniki prepoznajo znake verske nestrpnosti.

Tretjina oz. 28 % učencev in učenk meni, da njihovi vrstniki ne prepoznajo znakov verske nestrpnosti.

14 % oz. 21 učencev in učenk je izbralo drugo možnost: med katerimi 3 niso pojasnili svoje izbire; 8 jih je odgovorilo, da ne vedo, 4 menijo, da nekateri prepoznajo, drugi spet ne; 1 učenka je napisala, da mogoče prepoznajo; 1 učenka je napisala, da ne prepoznajo vsi oz. jim je vseeno; 1 učenec je napisal, da včasih prepoznajo; 1 učenec pa ni smiselno odgovoril na vprašanje.

Graf 17: Vrstniška ocena prepoznavanja znakov verske nestrpnosti

Naslednjih 7 vprašanj predstavlja kratek preizkus iz verske strpnosti in odziva nanjo. V vprašanja so vključene fotografije, iz katerih je razvidno, da gre za versko nestrpnost med različnimi verskimi skupinami. Iskali sva, da bi našli kakšne boljše primere fotografij, a žal, niso javno dostopne.

Slika 1: Primer verske nestrpnosti do muslimanske verske skupnosti

Na 17. vprašanje: *Na sliki je grafit, na katerem je prečrtano ime muslimani. Ali bi se odzval(-a) na takšen napis, če bi ga videl(-a) na naši šoli? Kako?, je odgovorilo 148 učencev oz. vsi učenci in učenke.*

Sporočilo grafita je jasno versko nestrpno, da muslimani niso sprejeti v določeno družbo. Vprašanje preverja, kaj menijo vprašani zase, ali bi se na sporočilo odzvali in kako.

21 % oz. 44 učencev in učenk se ne bi odzvalo, ker jim je vseeno, verska nestrpnost se jih ne dotakne. Ravno toliko učencev in učenk se z grafitom in njegovim sporočilom ne strinja, ker gre za versko nestrpnost. Če bi se takšen napis pojavil na naši šoli, bi se učenci in učenke oglasili pred razredom, bi šli do razredničarke ali vodstva šole ter ukrepali.

18 % oz. 37 učencev in učenk bi sicer napis motil, a ne bi ukrepali, ker ne vedo, kako se odzvati. 12 % oz. 25 učencev in učenk bi napis motil, toda ne bi ukrepali.

7 % oz. 15 učencev in učenk je izbralo drugo možnost, kjer so odgovori bili zelo različni: 2 učenca ne vesta, kako bi se odzvala; 1 učenec se ne bi odzval; 1 učenec je napisal, da bi se odzval z bombami; 1 učenec bi storilce tožil, ker uničujejo javno lastnino; 1 učenec je napisal, da je musliman; 1 učenec je napisal, da mu napis ne bi bil všeč, ampak se ne bi preveč obremenjeval; 1 učenec bi napis pustil; 1 učenec bi napis prebarval, da ga nihče ne bi več videl; 1 učenec je napisal, da so muslimani najmočnejši; 1 učenka bi o tem obvestila učiteljico; 1 učenec je napisal, da ne mara muslimanov.

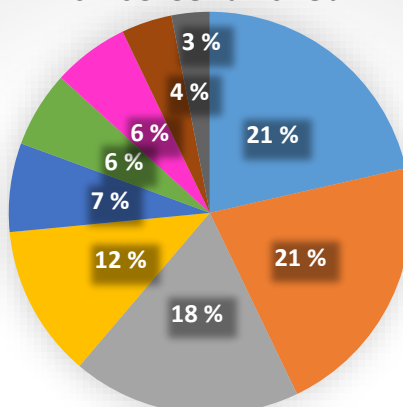
6 % oz. 12 učencev in učenk bi verska nestrpnost motila, a ne bi ukrepali, ker si ne upajo.

Ravno toliko učencev in učenk se z napisom strinja in meni, da so muslimani nevarni ter versko nestrpni do drugih, menijo, da muslimani vsiljujejo svojo vero in način življenja, tako da bi spodbujali verbalno nestrpnost do njih, tj. besedno bi obračunavali z njimi.

4 % oz. 9 učencev in učenk bi nasilje motilo in bi se odzvali z nasiljem.

3 % oz. 7 učencev in učenk se z napisom strinja, ker so muslimani nevarni in versko nestrpni do drugih. Vsiljujejo svojo vero in način življenja. Spodbujali bi nestrpnost fizično: preganjali bi jih, naj se vrnejo, od koder so prišli.

Na sliki je grafit, na katerem je prečrtano poimenovanje muslimani. Ali bi se odzval(-a) na takšen napis, če bi ga videl(-a) na naši šoli? Kako?

■ Vseeno mi je. Ne bi se odzval(-a).

■ Z napisom se ne strinjam, ker gre za versko nestrpnost. Vsak človek ima pravico do svobodne verske opredelitve in enakopravnega življenja v Sloveniji. Oglasil(-a) bi se pred razredom ali stopil (-a) do razredničarke, vodstva šole idr.

■ Motilo bi me, a ne bi ukrepal(-a), ker ne vem, kako se odzvati.

■ Motilo bi me, a ne bi ukrepal(-a).

■ Drugo.

■ Motilo bi me, a ne bi ukrepal(-a), ker si ne upam.

■ Strinjam se z napisom, ker so muslimani nevarni in versko nestrpni do drugih. Vsiljujejo svojo vero in način življenja. Spodbujal(-a) bi nestrpnost verbalno: z opazkami, posmehom idr.

■ Motilo bi me in na nasilje bi se odzval(-a) z nasiljem.

■ Strinjam se z napisom, ker so muslimani nevarni in versko nestrpni do drugih. Vsiljujejo svojo vero in način življenja. Spodbujal(-a) bi nestrpnost fizično: preganjal(-a) bi jih, naj se vrnejo, od koder so prišli.

Graf 18: Odziv mladostnikov na grafit, iz katerega je jasno versko nestrpno sporočilo do muslimanske verske skupnosti, če bi se takšen napis pojavil na šoli.

18. vprašanje, ali meniš, da bi se tvoji vrstniki odzvali na versko nestrpen grafit, če bi ga videli na šoli ter kako, je namenjeno vrstniški oceni.

30 % oz. 54 učencem in učenkam je vseeno, ali in kako bi se njihovi vrstniki odzvali, sprenevedali bi se.

14 % oz. 26 učencev in učenk meni, da bi njihove vrstnike napis in versko nestrpno sporočilo motilo, a da se ne bi odzvali.

11 % oz. 21 učencev in učenk meni, da bi se njihovi vrstniki uprli, spregovorili na glas na razredni uri ali stopili do razredničarke, vodstva šole, skratka bi ukrepali.

10 % oz. 19 učencev in učenk je izbralo drugo možnost: 9 učencev in učenk ne ve, ali in kako bi se njihovi vrstniki odzvali; 1 učenka je odgovorila, da je odvisno od posameznika, ali in kako se bo odzval; 1 učenec meni, da bi jih vrstniki pretepli; 1 učenec meni, da se ne bi odzvali; 1 učenec meni, da bi nekatere motilo, nekatere ne bi; 1 učenka meni, da bi se nekateri odzvali tako, da bi nestrpnost spodbujali, nekaterim bi bilo vseeno, nekateri pa bi temu nasprotovali; 1 učenec meni, da bi nekatere učence motilo, nekateri bi se iz vsega skupaj norčevali, nekaterim bi pa bilo vseeno; 2 učenca pa sta napisala, da so muslimani najmočnejši.

9 % oz. 16 učencev in učenk meni, da bi njihovi vrstniki nestrpnost spodbujali tudi fizično, tj. da bi muslimane preganjali, naj se vrnejo, od koder so prišli idr.

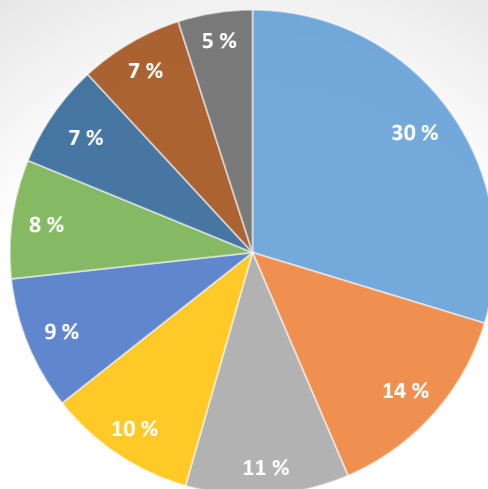
8 % oz. 14 učencev in učenk meni, da se njihovi vrstniki ne bi odzvali, ker ne vedo, kako se odzvati.

7 % oz. 12 učencev in učenk meni, da bi versko nestrpnost dojemali kot nasilje in bi nanj odgovorili z nasiljem.

7 % oz. 12 učencev in učenk meni, da bi njihovi vrstniki versko nestrpnost podpirali besedno oz. verbalno.

5 % oz. 9 učencev in učenk meni, da bi njihove vrstnike verska nestrpnost motila, a da se ne bi odzvali, ker si ne upajo.

Ali meniš, da bi se tvoji vrstniki odzvali na to? Kako?

- Vseeno jim je. Ne bi se odzvali. Sprenevedali bi se.
- Motilo bi jih a se ne bi odzvali.
- Motilo bi jih in bi se uprli: spregovorili na glas na razredni uri ali stopili do razredničarke idr.
- Drugo.
- Spodbujali bi nestrpnost tudi fizično: preganjal(-i) bi jih, naj se vrnejo, od koder so prišli idr.
- Motilo bi jih, a se ne bi odzvali, ker ne vedo, kako se odzvati.
- Spodbujali bi nestrpnost verbalno: z opazkami, posmehovanjem idr.
- Motilo bi jih in na nasilje bi odgovorili z nasiljem.
- Motilo bi jih, a se ne bi odzvali, ker si ne upajo.

Graf 19: Mnenje mladostnikov, kako bi se njihovi vrstniki odzvali na grafit, iz katerega je jasno versko nestrpno sporočilo do muslimanske verske skupnosti, če bi se takšen napis pojavil na njihovi šoli.

19. vprašanje vključuje fotografijo, kjer se fantje posmehujejo ženski, ki nosi burko. Nošenje burke je tipično za pripadnice muslimanske veroizpovedi.

Slika 2: Fantje se norčujejo iz ženske, ki nosi burko.

Na 19. vprašanje je odgovorilo 146 od 148 učencev in učenk oz. 99 %.

27 % oz. 53 učencev in učenk bi opozorili fante, saj je njihovo obnašanje versko nestrpno.

25 % oz. 49 učencev in učenk bi opozoril na nestrpno obnašanje učitelja ali učiteljico, vodstvo šole ali starše.

15 % oz. 30 učencev in učenk bi nestrpno obnašanje motilo, a ne vedo, kako se odzvati.

9 % oz. 17 učencev in učenk so izbralo drugo možnost: 1 učenec meni, da takšno obnašanje ni v redu; 1 učenka je napisala, da bi se vmešala, če bi deklici bilo res vidno neprijetno ter dejala fantom, naj gredo stran, ali pa bi poiskala najbližjo učiteljico na hodniku; 1 učenec bi jo fizično branil; 3 ne vedo, kako bi se odzvali; 7 učencem in učenka je vseeno in se ne bi odzvali; 1 učenec bi se odzvali; 7 učencem in učenka je vseeno in se ne bi odzvali; 1 učenec bi se še bolj norčeval iz deklice oz. ženske; 1 učenec je napisal, da bi postal muslimanski nindža in bi fante, ki se norčujejo, pretepel.

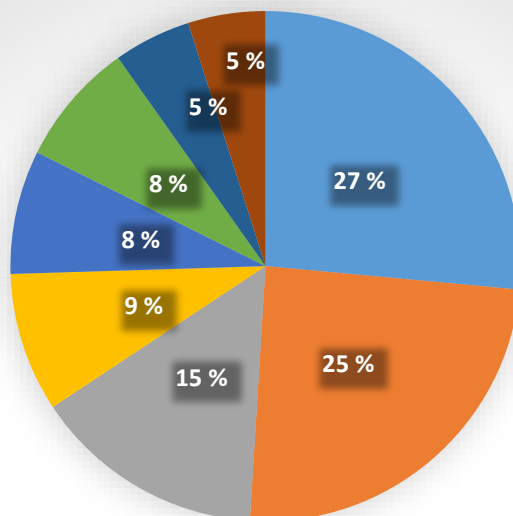
8 % oz. 14 učencev in učenk se ne bi odzvalo, ker se tudi iz njih norčujejo in menijo, da to ni znak verske nestrpnosti.

Ravno toliko učencev in učenk bi se fantom pridružilo, ker so mnenja, da bi se deklica oz. ženska morala prilagoditi pravilom oblačenja in obnašanja, ki veljajo v Sloveniji, če je prišla živeti v Slovenijo.

5 % oz. 10 učencev in učenk bi obnašanje fantov s fotografije motilo, toda ne bi ukrepali, ker si ne upajo.

Ravno toliko učencev in učenk bi se fantom pridružilo bi spodbujanju norčevanja iz deklice oz. ženske, ker menijo, da sama to išče s svojim izpostavljanjem ter da bi se ona morala prilagoditi našim pravilom.

Oglej si sliko. Fantje se norčujejo iz punce, ki ima oblečeno burko. Ali bi se odzval(-a)? Kako?

- Opozoril(-a) bi jih, saj je to znak verske nestrpnosti in nasilja.
- Opozoril(-a) bi učitelja ali učiteljico, vodstvo šole ali starše, saj je to znak verske nestrpnosti in nasilja.
- Motilo bi me, a ne vem, kako se odzvati.
- Drugo.
- Ne bi se odzval(-a). Mi je vseeno tudi iz mene se norčujejo. To ni znak verske nestrpnosti.
- Pridružil(-a) bi se fantom. Ona se mora prilagoditi našim pravilom, če je že prišla živeti v Slovenijo.
- Motilo bi me, a ne bi ukrepal(-a), ker si ne upam.
- Spodbujal(-a) bi jih, naj se še bolj norčujejo iz nje, ker sama išče to z izpostavljanjem. Ona se mora prilagoditi našim pravilom, ne mi njenim.

Graf 20: Kako bi se mladostniki odzvali na obnašanje fantov na fotografiji, iz katerega je jasno versko nestrpno sporočilo do pripadnice muslimanske verske skupnosti?

Na 20. vprašanje, ali mladostniki menijo, da bi se njihovi vrstniki odzvali na versko nestrpno vedenje ter kako, je odgovorilo 145 od 148 učencev in učenk, kar predstavlja 98 %.

20 % oz. 39 učencev in učenk meni, da bi njihovi vrstniki glede nestrpnega obnašanja fantov obvestili učitelja ali učiteljico, vodstvo šole, starše.

17 % oz. 33 učencev in učenk meni, da bi njihovi vrstniki opozorili fante ter jih poskusili ustaviti.

12 % oz. 23 učencev in učenk meni, da njihove vrstnike nestrpno obnašanje motilo, a da ne bi naredili nič.

11 % oz. 22 učencev in učenk je izbralo drugo možnost: 12 učencev in učenk med temi ne vedo, ali in kako bi se njihovi vrstniki odzvali; 1 učenec meni, da bi njegovim vrstnikom bilo vseeno; 1 učenec meni, da bi se njegovi vrstniki

mogoče odzvali; 1 učenec meni, da bi njegovi vrstniki deklici vzeli ruto z glave; 1 učenec oz. učenka meni, da se njegovi oz. njeni vrstniki ne bi odzvali; 1 učenec oz. učenka meni, da je odvisno od veroizpovedi njegovih oz. njenih vrstnikov ter bi se v skladu s tem odzvali; 2 učenca sta na vprašanje odgovorila v neznani pisavi.

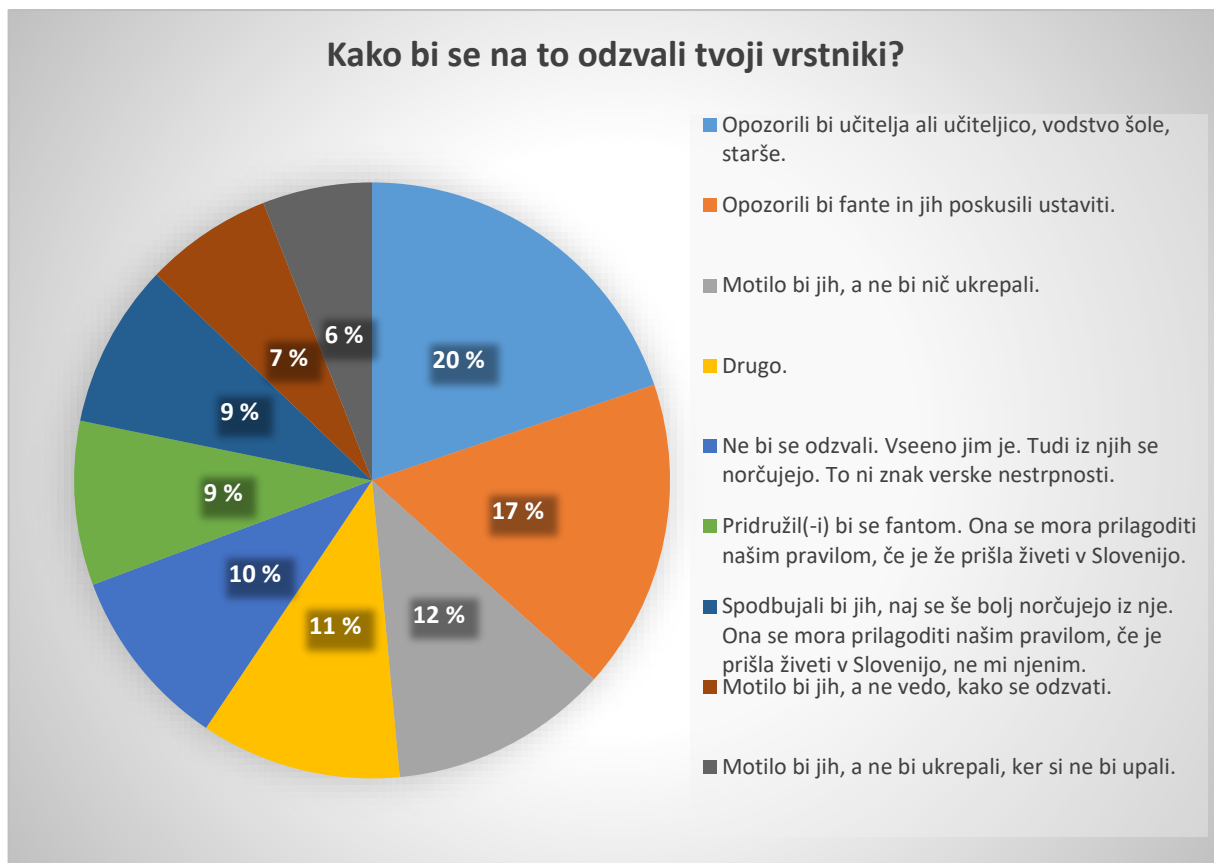
10 % oz. 19 učencev in učenk meni, da se njihovi vrstniki ne bi odzvali na versko nestrpnost ter da je njihovim vrstnikom vseeno, saj se tudi iz njih norčujejo oz. za njih to ni znak verske nestrpnosti.

9 % oz. 18 učencev in učenk meni, da bi se njihovi vrstniki fantom, ki se norčujejo in posmehujejo celo pridružili, ker so mnenja, da se deklica ali ženska mora prilagoditi našim družbenim pravilom.

Ravno toliko učencev in učenk meni, da bi njihovi vrstniki spodbujali, naj se fantje še bolj norčujejo in posmehujejo, ker verjamejo, da bi se deklica oz. ženska morala prilagoditi našim družbenim pravilom, če je prišla živeti v Slovenijo.

7 % oz. 13 učencev in učenk meni, da bi njihove vrstnike nestrpnost motila, a da ne vedo, kako se odzvati.

6 % oz. 11 učencev in učenk meni, da bi njihove vrstnike nestrpnost motila, a si ne bi upali odzvati.

Graf 21: Mnenje mladostnikov, kako bi se njihovi vrstniki odzvali na obnašanje fantov na fotografiji, iz katerega je jasno versko nestrpno sporočilo do pripadnice muslimanske verske skupnosti.

Naslednja slika prikazuje versko nestrpnost v še intenzivnejši stopnji vendar med drugima dvema verskima skupnostma, in sicer med muslimansko versko skupnostjo in pravoslavno versko skupnostjo. Prikazano je, kako pripadniki muslimanske verske skupnosti rušijo verske objekte, spomenike, ki so stari več sto let, iz njim znanega razloga.

Slika 3: Primer verske nestrpnosti in nasilja nad verskimi objekti

21. vprašanje se nanaša na primer verske nestrpnosti in nasilja do pravoslavnih verskih objektov na Kosovu, kar je razvidno iz slike 3. Vprašanje se glasi: *Oglej si sliko. Na sliki pripadniki muslimanske veroizpovedi rušijo pravoslavno cerkev. Ali bi se odzval(-a) na versko nestrpnost? Kako?* Na to vprašanje je odgovorilo 146 od 148 učencev in učenk, kar predstavlja 99 %.

21 % oz. 39 učencev in učenk bi versko nestrpno in nasilno dejanje motilo in bi se odzvali mirno, po zakonu.

17 % oz. 32 učencev in učenk bi versko nestrpno in nasilno dejanje motilo, a se ne bi znali odzvati.

15 % oz. 28 učencev in učenk bi versko nestrpno in nasilno dejanje motilo, a se ne bi odzvali.

12 % oz. 23 učencev in učenk versko nestrpno in nasilno dejanje ne bi motilo, saj ne marajo cerkve in jih ne moti njihovo rušenje.

12 % oz. 23 učencev in učenk bi versko nestrpno in nasilno dejanje motilo, a si ne bi upali odzvati.

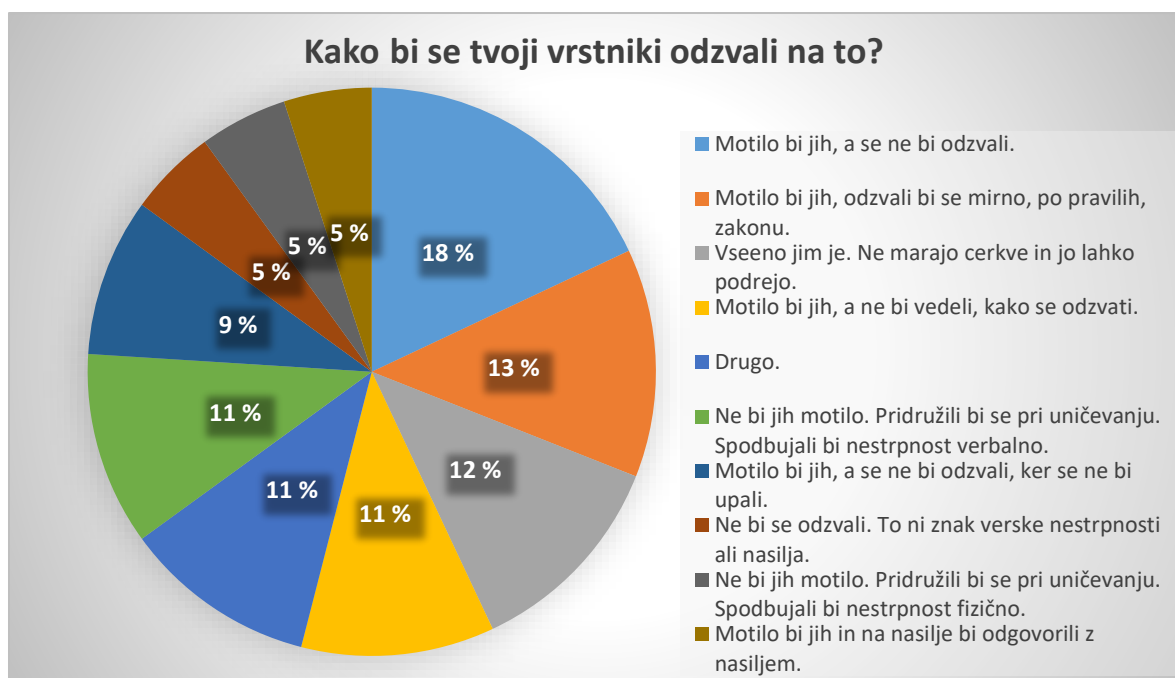
7 % oz. 13 učencev in učenk se ne bi odzvalo, saj za njih to ni znak verske nestrpnosti in nasilja.

Ravno toliko učencev in učenk je izbralo drugo možnost: 8 učencev in učenk je napisalo, da je Kosovo del Srbije ter da je to nasilno dejanje, niso pa napisali, ali bi se odzvali in kako. 2 učenca sta napisala, da se ne bi odzvala. 2 učenca sta prepričana, da nič ne moreta narediti. 1 učenec je napisal, da muslimani slabi.

1 % oz. 2 učenca verska nestrpnost do te verske skupnosti ne moti in bi se pridružila pri uničevanju. Spodbujali bi nestrpnost verbalno ali besedno. Ravno toliko učencev bi nestrpnost in nasilje te vrste spodbujalo tudi v fizični obliki, tako da bi se pridružili in rušili.

Graf 22: Odziv mladostnikov na versko nestrpnost pripadnikov muslimanske veroizpovedi do kristjanov-pravoslavcev

Graf 23: Mnenje mladostnikov, kako bi se na versko nestrpnost pripadnikov muslimanske veroizpovedi do kristjanov-pravoslavcev odzvali njihovi vrstniki.

22. vprašanje je namenjeno oceni, kako bi ravnali vrstniki na versko nestrpnost te vrste. Na vprašanje je odgovorilo 146 od 148 učencev in učenk, kar predstavlja 99 %.

18 % oz. 35 učencev in učenk meni, da bi njihove vrstnike verska nestrpnost oz. nasilje motilo, a se ne bi odzvali.

13 % oz. 26 učencev in učenk meni, da bi se njihovi vrstniki odzvali, po zakonski poti in mirno.

12 % oz. 23 učencev in učenk meni, da je njihovim vrstnikom vseeno za versko nestrpnost ali nasilje. Ne marajo cerkev in bi jim bilo vseeno, če bi jih podrli.

11 % oz. 22 učencev in učenk meni, da njihove vrstnike versko nestrpno dejanje, kot je prikazano na fotografiji, motilo, a se ne znali odzvati.

11 % oz. 22 učencev in učenk je izbralo drugo možnost in so v glavnini napisali, da ne vedo, kako bi se njihovi na versko nestrpno dejanje, kot je prikazano na fotografiji, odzvali. 2 učenca sta napisala, da se njihovi vrstniki ne bi odzvali; 1 učenec je napisal, da bi njegove vrstnike to motilo in bi bili jezni; 1 učenec je napisal, da bi odziv njegovih vrstnikov bil smeh. 1 učenka meni, da bi vrstnike to motilo in bi poklicali policijo; 4 učenci pa so niso odgovorili na vprašanje: 1 učenec je na napisal, moji muslimani; 1 Adolf Hitler, 2 pa sta s korejsko pisavo podala odgovor, ki ga ni možno razbrati.

11 % oz. 22 učencev in učenk meni, da njihove vrstnike versko nestrpno dejanje, prikazano na fotografiji, ne bi motilo ter da bi se pridružili pri uničevanju cerkev. Po njihovem mnenju bi nasilje spodbujali verbalno ali besedno.

9 % oz. 18 učencev in učenk meni, da bi njihove vrstnike versko nestrpno dejanje, prikazano na fotografiji, motilo, a se ne bi odzvali, ker si ne bi upali.

5 % oz. 10 učencev in učenk meni, da se njihovi vrstniki, ne bi odzvali, saj menijo, da to ni znak verske nestrpnosti.

Ravno toliko učencev in učenk meni, da njihove vrtnike versko nestrpno dejanje, prikazano na sliki, ne bi motilo oz. bi se pridružili pri uničevanju. Spodbujali bi nestrpnost fizično.

Enako število učencev in učenk meni, da bi njihove vrstnike versko nestrpno dejanje, prikazano na sliki, motilo in bi se na nasilje odzvali z nasiljem.

23. vprašanje se nanaša na primer verske nestrpnosti do židovske verske skupnosti v Sloveniji. Na sliki 4 je razviden grafit, napisan v nemškem jeziku, ki spodbuja pregon židovskih vernikov iz Slovenije. Zanimalo nas je, ali bi se učenci in učenke odzvali na takšen grafit, če bi se pojavil na naši šoli ter kako bi se odzvali. Zanimalo nas je, kaj menijo, kako bi se njihovi vrstniki odzvali.

Slika 4: Primer verske nestrpnosti do židovske verske skupnosti v Sloveniji

Na 23. vprašanje, ali bi se odzvali na napis, če bi ga zasledili na šoli ter kako, je odgovorilo 147 učencev in učenk, kar znaša 99 %.

30 % oz. 44 učencev in učenk bi versko nestrpen napis motil in bi se odzvali po mirni in pravni poti.

25 % oz. 37 učencev in učenk bi versko nestrpen napis motil, če bi ga videli na šoli, a se ne bi odzvali.

20 % oz. 30 učencev in učenk versko nestrpen napis na šoli ne bi motil in se ne bi odzvali.

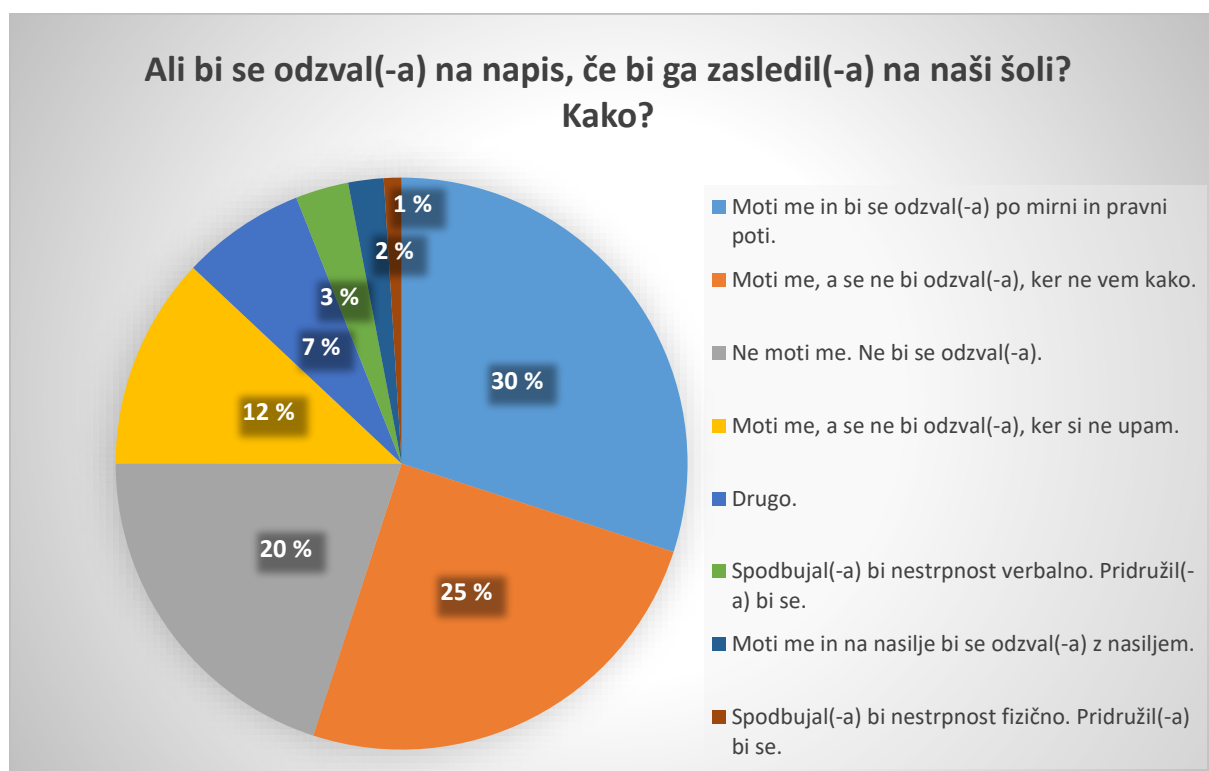
12 % oz. 17 učencev in učenk bi versko nestrpen napis na šoli motil, a se ne bi odzvali, ker ne vedo kako.

7 % oz. 11 učenk in učencev je izbralo drugo možnost, kjer so napisali: 3 učenci so podali nesmiselne odgovore, 2 ne vesta, kako se odzvati; 1 učenec je napisal, da bi spodbujal takšno početje; 1 učenec je napisal, da bi poskusil napis očistiti; 1 učenec je napisal, da so Judje ubili Jezusa, kar pomeni, da bi nestrpnost spodbujal; 1 učenec pa je nestrpno in agresivno izrazil svoje nasprotujoče stališče do Nemcev.

3 % oz. 4 učenci in učenke bi spodbujali versko nestrpnost takšne oblike tako, da bi se verbalno pridružili.

2 % oz. 3 učenci in učenke bi versko nestrpen napis motil in bi se na nasilje odzvali z nasiljem.

1 % oz. 1 učenec bi versko nestrpnost takšne oblike spodbujal tudi fizično.

Graf 24: Ali bi se odzval(-a) na versko nestrpen napis, če bi ga zasledil(-a) na šoli? Kako?

Na 24. vprašanje, ali učenci in učenke menijo, da bi se njihovi vrstniki odzvali na versko nestrpen napis, če bi ga zasledili na šoli ter kako, so odgovorili vsi učenci in učenke.

23 % oz. 34 učencev in učenk meni, da njihove vrstnike versko nestrpen napis na šoli ne bi motil in se po njihovem mnenju tudi ne bi odzvali.

22 % oz. 32 učencev in učenk meni, da bi njihove vrstnike versko nestrpen napis motil, nanj pa bi se odzvali po mirni in pravni poti.

21 % oz. 31 učencev in učenk meni, da bi njihove vrstnike versko nestrpen napis motil, a se ne bi odzvali, ker ne vedo, kako.

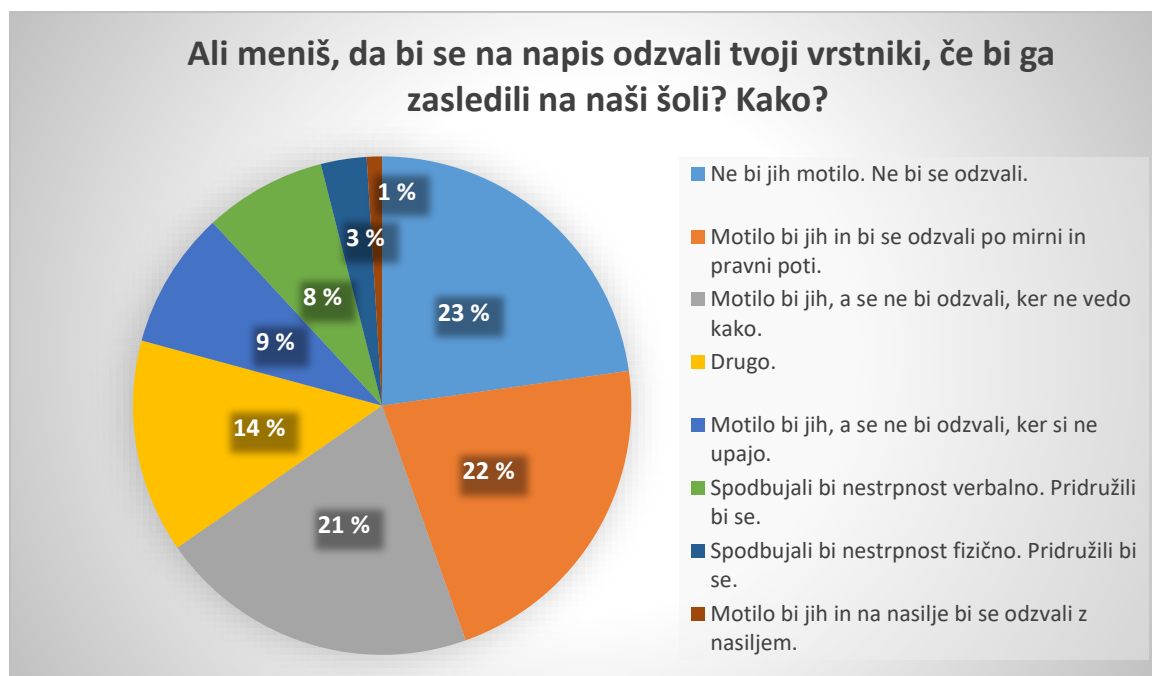
14 % oz. 20 učencev in učenk je izbralo drugo možnost, kjer so napisali: 11 učencev je napisalo, da ne vedo; ostali so napisali nesmiselne odgovore.

9 % oz. 13 učencev in učenk meni, da bi njihove vrstnike takšen napis motil, a se ne bi odzvali, ker si ne upajo.

8 % oz. 12 učencev in učenk meni, da njihovi vrstniki spodbujali versko nestrpnost verbalno, pridružili bi se.

3 % oz. 5 učencev in učenk meni, da bi njihovi vrstniki versko takšno nestrpnost spodbujali tudi fizično.

1 % oz. 1 učenec meni, da bi se njegovi vrstniki na takšno obliko nasilja odzvali z nasiljem.

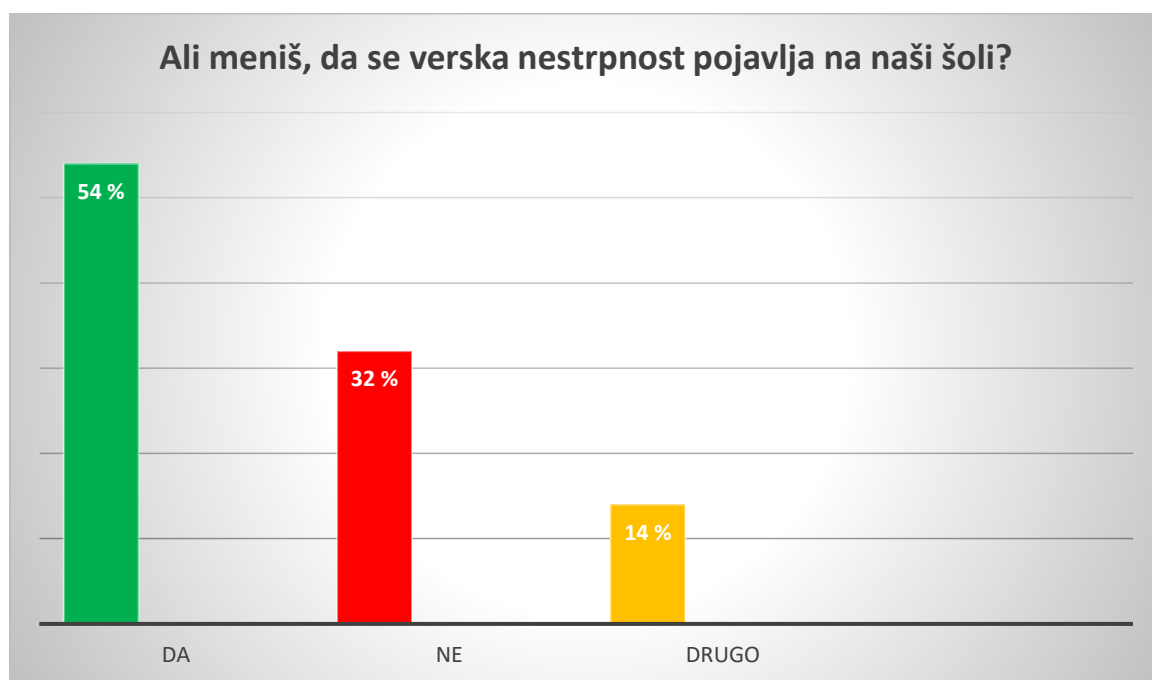
Graf 25: Ali bi se na versko nestrpen napis odzvali tvoji vrstniki? Kako?

Na 25. vprašanje, ali meniš, da se verska nestrpnost pojavlja na naši šoli, je odgovorilo 145 učencev in učenk, kar predstavlja 98 %.

54 % oz. 79 učencev in učenk meni, da se na naši šoli pojavlja verska nestrpnost.

32 % oz. 46 učencev in učenk meni, da se na naši šoli ne pojavlja verska nestrpnost.

14 % oz. 20 učencev in učenk je izbralo drugo možnost, kjer so napisali: 4 učenci niso podali smiselnega odgovora; 2 sta napisala mogoče; 1 je napisal, da to ni res; 2 učenca sta napisala, da občasno; 3 učenci so napisali; včasih; vsi ostali pa so napisali, da ne vedo.

Graf 26: Verska nestrpnost na OŠ Ljubečna

Na 26. vprašanje, ali se odzoveš na versko nestrpnost, je odgovorilo 145 učencev in učenk, kar predstavlja 98 %.

27 % oz. 39 učencev in učenk se odzove na versko nestrpnost.

56 % oz. 82 učencev in učenk se na versko nestrpnost ne odzove.

17 % oz. 25 učencev in učenk je izbralo drugo možnost, kjer so napisali: 4 učenci niso podali smiselnih odgovorov; 4 so napisali, da ne vedo, kako; 1 učenec je napisal, da ni razumel vprašanja; 3 so napisali, da bi se odzvali, a bi jih bilo strah; 3 so napisali, da bi se mogoče odzvali; 1 učenec se ne bi odzval, ker je mnenja, da bi to bilo slabo, ker bi mogoče vse skupaj poslabšalo; 1 učenec je napisal, da bi se odzval, če bi se šlo za muslimane; ostali so napisali, da bi se odzvali včasih.

Graf 27: Ali se učenci in učenke od 7. do 9. razreda odzivajo na versko nestrpnost na OŠ Ljubečna?

Na 27. vprašanje, kako se učenci in učenke od 7. do 9. razreda odzovejo na versko nestrpnost, je odgovorilo 146 učencev in učenk, kar predstavlja 99 %.

18 % oz. 26 učencev in učenk verska nestrpnost moti, a ne naredi nič, ker ne ve, kako se odzvati.

18 % oz. 26 učencev in učenk se upre, skuša s pogovorom ustaviti nestrpnost.

Ravno toliko učencev in učenk ne naredi nič, ker jim je vseeno.

14 % oz. 21 učencev in učenk se upre po pravilih, gre do vodstva šole, staršev ali učiteljev.

10 % oz. 15 učencev in učenk verska nestrpnost moti, a ne naredijo nič, ker si ne upajo.

9 % oz. 13 učencev in učenk so izbrali drugo možnost, kjer so napisali: 6 učencev in učenk ne ve; 3 so podali nesmiselne odgovore; potem pa so sledili po eden zelo različni odgovori, kot so: sovražim Albance; tisti, ki reče, da so muslimani čudni, jih pretepem; če bi bil moj prijatelj, bi se odzval besedno; moti me, a ne naredim nič.

7 % oz. 10 učencev in učenk ne bi naredili nič.

3 % oz. 4 učenci in učenke bi nestrpnost spodbujali verbalno ali besedno.

2 % oz. 3 učenci in učenke bi verska nestrpnost motila. Na nasilje bi se odzvali z nasiljem.

1 % oz. 1 učenec ali učenka bi nestrpnost spodbujal(-a) tako, da bi se pridružil(-a) fizično.

Graf 28: Kako se učenci in učenke od 7. do 9. razreda odzivajo na versko nestrpnost na OŠ Ljubečna?

Na 28. vprašanje, ali se na versko nestrpnost odzovejo vrstniki, je odgovorilo 146 učencev in učenk, kar predstavlja 99 %.

38 % oz. 55 učencev in učenk meni, da se njihovi vrstniki odzovejo na versko nestrpnost.

41 % oz. 58 učencev in učenk meni, da se njihovi vrstniki ne odzovejo na versko nestrpnost.

21 % oz. 30 učencev in učenk je izbralo drugo možnost, kjer so napisali: 4 učenci niso podali smiselnega odgovora; 15 učencev in učenk je odgovorilo, da ne vedo; 5 jih je odgovorilo, da se vrstniki včasih odzovejo; ostali pa so napisali, da je odvisno, za koga se je potrebno postaviti.

Graf 29: Ali se na versko nestrpnost odzivajo tvoji vrstniki?

Na 29. vprašanje, kako se na versko nestrpnost odzovejo njihovi vrstniki, je odgovorilo 143 učencev in učenk, kar predstavlja 97 %.

21 % oz. 31 učencev in učenk meni, da se njihovi vrstniki ne odzovejo na versko nestrpnost.

17 % oz. 25 učencev in učenk je izbralo drugo možnost, kjer so napisali: 5 učencev oz. učenk je podalo nesmiselne odgovore; 12 jih ne ve, kako se vrstniki odzovejo; 2 učenca menita, da se telesno odzovejo v obliki fizičnega spopada; 2 menita, da spodbujajo nestrpnost verbalno oz. besedno; ostali pa menijo, da se vrstniki včasih odzovejo.

16 % oz. 23 učencev in učenk meni, da se njihovi vrstniki uprejo po mirni in pravni poti na versko nestrpnost.

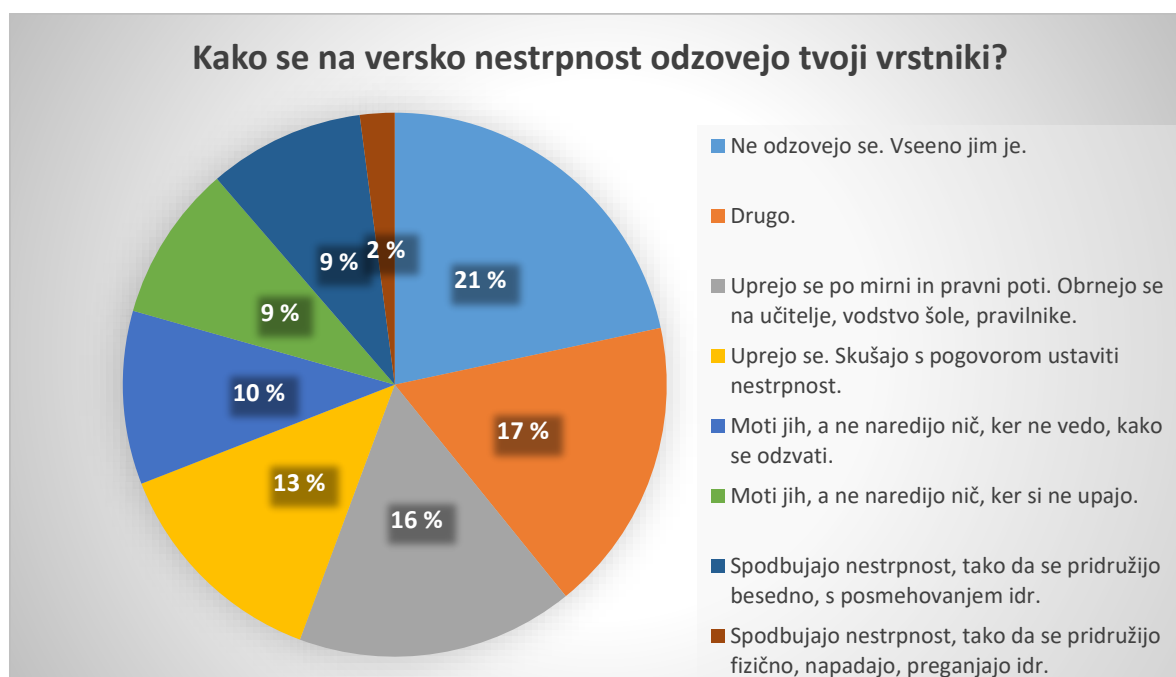
13 % oz. 19 učencev in učenk meni, da se njihovi vrstniki uprejo tako, da skušajo s pogovorom zaustaviti versko nestrpnost.

10 % oz. 15 učencev in učenk meni, da njihove vrstnike verska nestrpnost moti, toda ne naredijo nič, ker ne vedo, kako se odzvati.

9 % oz. 13 učencev in učenk meni, da njihove vrtnike verska nestrpnost moti, toda ne naredijo nič, ker si ne upajo.

Ravno toliko učencev in učenk meni, da njihovi vrstniki spodbujajo nestrpnost, tako da se pridružijo verbalno ali besedno.

2 % oz. 3 učenci in učenke menijo, da bi njihovi vrstniki spodbujali nestrpnost, tako da bi se pridružili v fizičnem spopadu.

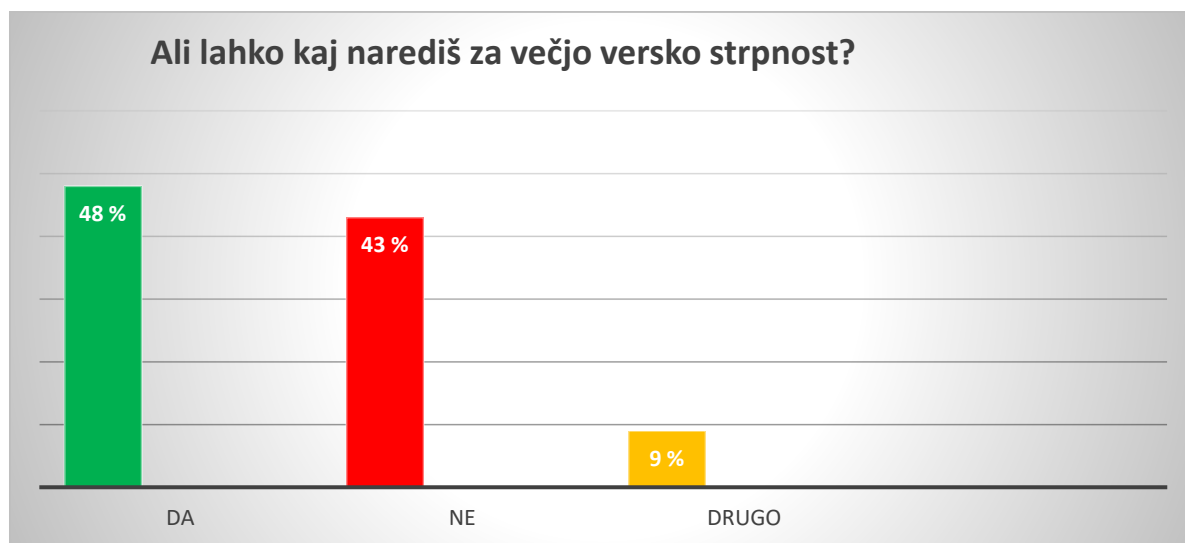
Graf 30: Kako se na versko nestrpnost odzovejo tvoji vrstniki?

Na 30. vprašanje, ali lahko kaj narediš za večjo versko strpnost, je odgovorilo 145 učencev in učenk, kar predstavlja 95 %.

48 % oz. 68 učencev in učenk meni, da lahko naredijo nekaj za večjo versko strpnost.

43 % oz. 61 učencev in učenk meni, da ne morejo narediti nič za večjo versko strpnost.

9 % oz. 12 učencev in učenk so izbrali drugo možnost, kjer so napisali: sam ne bi mogel narediti ničesar; učence bi bilo potrebno ozaveščati; povedala bi učiteljici in ravnateljici; 4 so podali nesmiselne odgovore; ostali pa so napisali, da ne vedo.

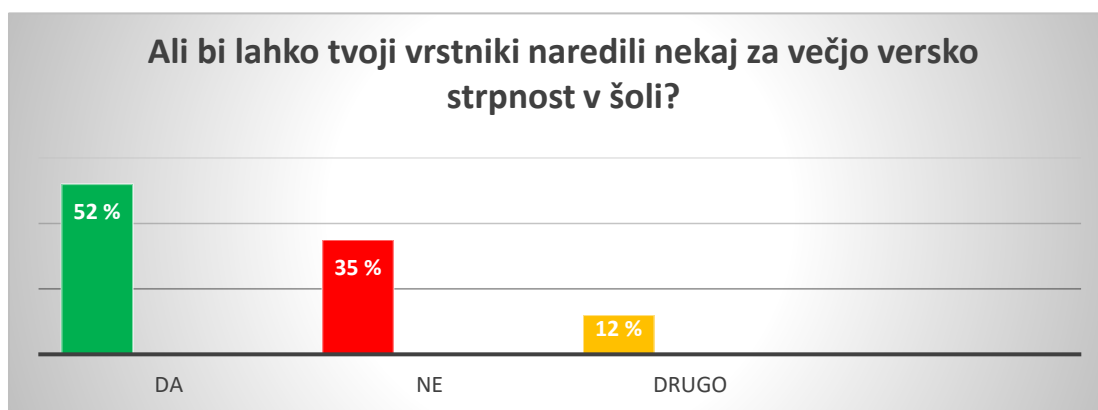
Graf 31: Ali lahko kaj narediš za večjo versko strpnost?

Na 31. vprašanje, ali bi lahko tvoji vrstniki naredili nekaj za večjo versko strpnost v šoli, je odgovorilo 141 učencev in učenk, kar predstavlja 95 %.

52 % oz. 76 učencev in učenk meni, da bi njihovi vrstniki lahko nekaj naredili za večjo versko strpnost v šoli.

35 % oz. 51 učencev in učenk meni, da njihovi vrstniki ne bi mogli narediti nič za večjo versko strpnost v šoli.

12 % oz. 18 učencev in učenk je izbralo drugo možnost, kjer so napisali: 4 so podali nesmiselne odgovore; 5 jih ne ve; 5 meni, da bi mogoče lahko njihovi vrstniki nekaj naredili za večjo versko strpnost v šoli; 4 menijo, da bi lahko nekateri učenci oz. učenke nekaj naredili za večjo versko strpnost v šoli, ne pa vsi.

Graf 32: Ali bi lahko tvoji vrstniki naredili nekaj za večjo versko strpnost v šoli?

Na 32. vprašanje je odgovorilo 145 učencev in učenk, kar predstavlja 95 %.

20 % oz. 45 učencev in učenk bi pouk povezali s spoznavanjem običajev pripadnikov različnih verskih skupnosti na praktičen način, tako da jih učenci in učenke, ki pripadajo drugi veri predstavijo sošolcem v šoli.

20 % oz. 44 učencev in učenk je izbralo drugo možnost, kjer so napisali: 10 učencev in učenk ne bi naredilo nič; 6 jih ne ve, kaj bi lahko naredili; 4 niso podali smiselnih odgovorov; 5 je vseeno; ostali pa so podali različne zamisli, kot so: nočem drugih kot Slovencev v šoli; naj živijo tam, kjer so se rodili, ne pa da je Slovenija zdaj že na pol Bosna; kakšno uro za poučevanje več; več bi se pogovarjali o človekovih pravicah; morali bi se pogovoriti in spoznati razloge za versko nestrpnost; lahko bi jih najprej spoznali in bi videli, da niso takšni, kot si mislimo, da so; skupaj bi molili in verjeli v boga; povedali bi učiteljem in ravnateljici; postali bi muslimani in bombardirali šolo idr.

19 % oz. 42 učencev in učenk bi namenili več ur pouka ozaveščanju o verski strpnosti.

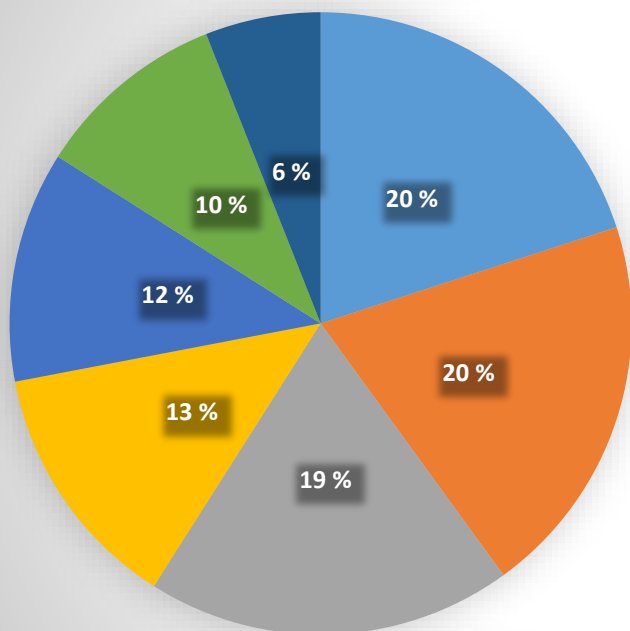
13 % oz. 28 učencev in učenk meni, da je potrebno spodbujati medsebojno sodelovanje, spoznavanje in spoštovanje namesto tekmovanja za prevlado in vsiljevanje svojih verskih prepričanj, običajev drugim.

12 % oz. 27 učencev in učenk meni, da bi lahko izvajalci verouka iz različnih verskih skupnosti prišli k pouku in odgovorili na njihova vprašanja.

10 % oz. 21 učencev in učenk meni, da namesto, da jih je strah neznanega, je potrebno razvijati medkulturnost, tako da dajo možnost za obstoj vsaki verski skupnosti in prostor za vse.

6 % oz. 13 učencev in učenk bi izbralo več izkustvenega spoznavanja drugih ver ter spoznavanja dobrih primerov medsebojnega spoštovanja in sobivanja drugod po svetu.

Kaj bi lahko skupaj s tvojimi vrstniki naredili za večjo versko strpnost?

- Pouk bi povezali s spoznavanjem običajev pripadnikov različnih verskih skupnosti na praktičen način, tako da jih učenci in učenke, ki pripadajo drugi veri predstavijo sošolcem v šoli.
- Drugo.
- Več ur pouka bi lahko namenili ozaveščanju o verski strpnosti.
- Spodbujati je potrebno medsebojno sodelovanje, spoznavanje in spoštovanje namesto tekmovanja za prevlado in vsiljevanje svojih verskih prepričanj, običajev drugim.
- Izvajalci verouka iz različnih verskih skupnosti bi lahko prišli k pouku in odgovorili na naša vprašanja.
- Namesto, da nas je strah neznanega, je potrebno razvijati medkulturnost, tako da damo možnost za obstoj vsaki verski skupnosti in prostor za vse.
- Izkustveno spoznavanje drugih ver ter spoznavanje dobrih primerov medsebojnega spoštovanja in sobivanja drugod po svetu.

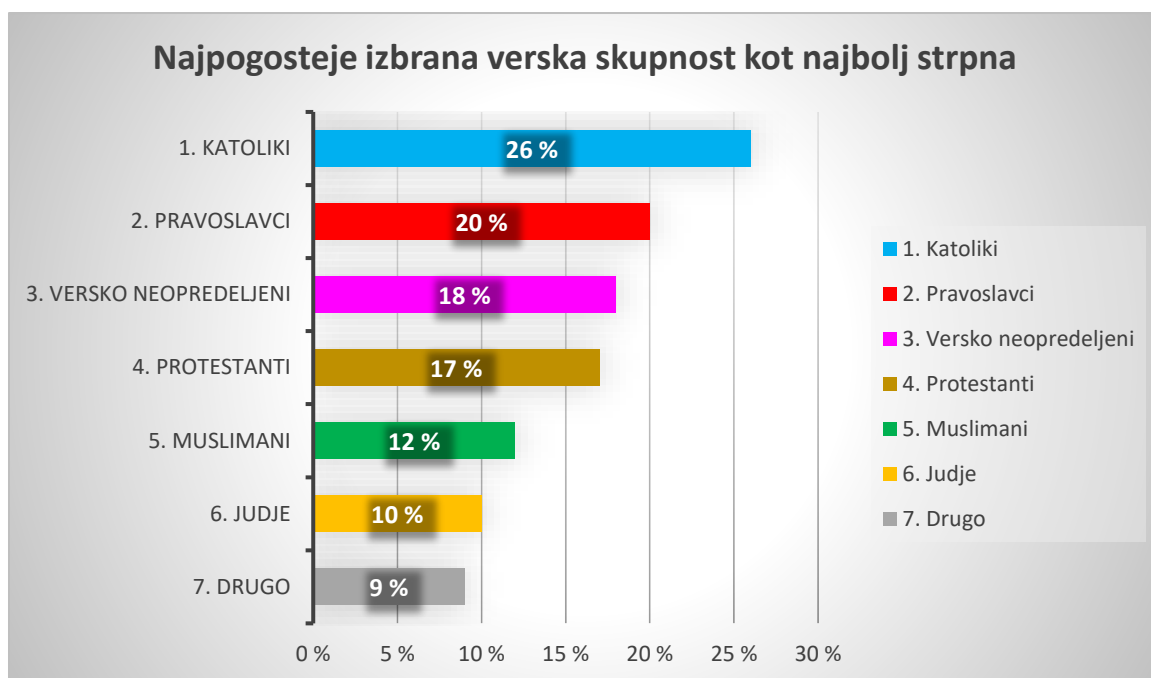
Graf 33: : Kaj bi lahko skupaj z vrstniki naredili za večjo versko strpnost v šoli?

Na zadnji vprašanji, 33. in 34., vprašanje je odgovorilo 144 učencev in učenk, kar predstavlja 97 %.

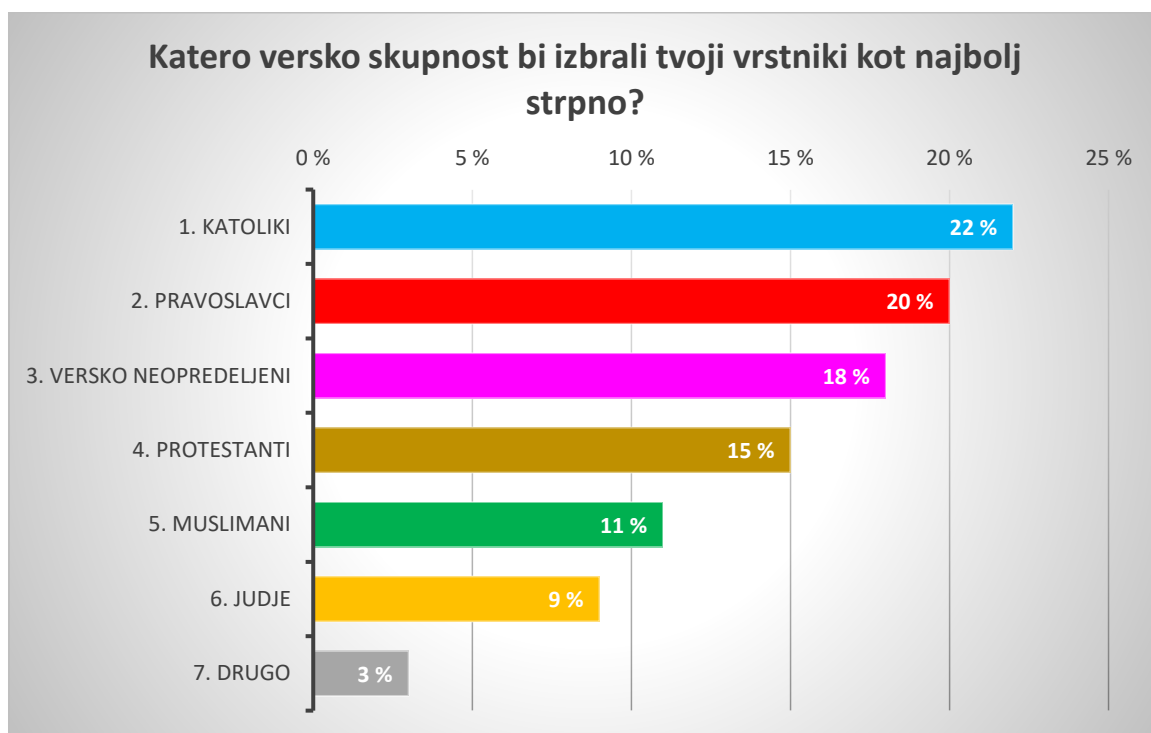
Pri 33. vprašanju so učenci in učenke od 7. do 9. razreda razvrstili verske skupnosti od najbolj do najmanj strpne.

Pri 34. vprašanju so učenci in učenke od 7. do 9. razreda razvrstili verske skupnosti od najbolj najmanj strpne, kakor bi to naredili njihovi vrstniki.

Kot najbolj versko strpno so izbrali katoliško versko skupnost, kot najmanj pa druge, kjer niso napisali svojih odgovorov. Med tistimi, ki jih poznamo v Sloveniji, so kot najbolj nestrpne izbrali jude in muslimane.

Graf 34: Najpogosteje izbrana verska skupnost kot najbolj strpna

Graf 35: Katero versko skupnost bi izbrali tvoji vrstniki kot najbolj strpno?

4. INTERPRETACIJA REZULTATOV

Raziskovalno delo je obsežno in ponuja številne odgovore kot tudi nova vprašanja. Glede na situacijo v svetu, Evropi in Sloveniji, je tema zelo aktualna in zanimiva. Poskusili bomo ugotoviti, kako strpni smo učenci in učenke od 7. do 9. razreda na Osnovni šoli Ljubečna ter ali in kako dobro smo pripravljeni smo na izzive ter versko nestrpnost.

Na začetku raziskovalnega dela sva oblikovali 7 hipotez s podhipotezami. Učenci in učenke od 7. do 9. razreda so najprej opredelili mnenje zase oz. podali samooceno; nato so podali svoje mnenje za vrstnike oz. vrstniško oceno; kjer je bilo izvedljivo, smo opravili kratek, objektivni test.

Poleg anketnega vprašalnika so opravljeni tudi intervjuji s predstavnikoma katoliške in pravoslavne verske skupnosti ter učenci in učenkami iz drugih govornih območij.

Prva hipoteza se nanaša na versko sestavo naše šolske skupnosti. *Predvidevava, da je glavnina učencev in učenk versko opredeljena.* Iz grafa 4 lahko razberemo, da se je 67 % oz. 99 učencev in učenk od 7. do 9. razreda, opredelilo kot versko opredeljeni, s čimer lahko prvo hipotezo potrdimo. Preseneča pa visok delež versko neopredeljenih, ki znaša že kar visokih 29 %. Kar 43 učencev in učenk se je opredelilo kot versko neopredeljeni. Pričakovali sva, da manjši delež versko neopredeljenih.

Podhipoteza 1. 1 pravi, da je večina versko opredeljenih učencev in učenk od 7. do 9. razreda katoliške veroizpovedi. Iz grafa 5 je razvidno, da je 56 % oz. 88 učencev in učenk od 7. do 9. razreda katoliške veroizpovedi, preostalih 44 % se razdeli na vse druge verske skupnosti. S tem se potrdi podhipoteza 1. 1. Tudi v tem grafu precej izstopa podatek, koliko je neverujočih, tj. kar 26 % oz. 38 učencev in učenk od 7. do 9. razreda. To je že več kot za 1 oddelek učencev in učenk. Na žalost nimava referenčnih vrednosti iz prejšnjih let, da bi lahko ugotovile, v kolikšnem času je to število zraslo in kako hitro raste.

Iz intervjujev z verskima predstavnikoma katoliške in pravoslavne verske skupnosti sva pridobili informacijo, da je število mladih vernikov v župniji Ljubečna približno enako. Odvisno je od generacije. Nekatere so številčno močnejše, nekatere šibkejše. Po mnenju katoliškega župnika na samo število mladih vernikov ima največji vpliv vera in verska zavzetost njihovih staršev. Verska strpnost ali nestrpnost po njegovem mnenju na to nima nikakršnega vpliva.

Predstavnik pravoslavne verske skupnosti meni, da se število mladih vernikov iz šolskega okoliša Ljubečna v zadnjih letih večja, trenutno jih verske obrede obiskuje nekaj več kot 10.

Podhipoteza 1. 2 pravi, da se večina versko opredeljenih udeležuje verouka. Iz grafa 6 je razvidno, da je na to vprašanje odgovorilo 129 učencev in učenk, kar je več kot pričakovano, saj se je 43 od 148 učencev in učenk od 7. do 9. razreda, ki so rešili anketo, opredelilo kot versko neopredeljeni. To lahko pomeni dvoje: ali so anketno vprašanje napačno razumeli in je to vprašanje rešilo več učencev in učenk; ali pa verouk obiskuje tudi kar nekaj versko neopredeljenih učencev in učenk. To ne bi bilo nič čudnega, kajti ko se mladostniki med seboj pogovarjajo, pogosto slišimo, da verske zakramente opravljajo zaradi daril in materialnih dobrin in da v boga pravzaprav ne verujejo. Podhipoteza 1. 2. je potrjena.

Verske skupine se v medijih pogosto omenjajo skupaj z nacionalnimi in političnimi interesi. Nedvomno sta verska in narodna opredeljenost pogosto tesno povezani in sovpadata. Vzemimo za primer prebivalca Slovenije. Ljudje v Sloveniji so v katoliki in marsikdo bo zato sklepal, da je prebivalec Slovenije katolik. To seveda ni nujno, kajti v Sloveniji je tretjina ljudi versko neopredeljenih, tako da bi lahko bil ta prebivalec versko neopredeljen ali pa iz katere druge verske skupnosti, ki jih v Sloveniji poznamo. V primerih verske nestrpnosti mediji pogosto posameznike, ki izvajajo versko nasilje, povezujejo glede na njihovo državo porekla, tako da se pojma verske in narodne opredeljenosti zelo pogosto zamenjujeta oz. sovpadata, čeprav to ni nujno pravilo.

Zato sva oblikovali podhipotezo 1. 3: učenci in učenke menijo, da je verska opredeljenost odvisna od nacionalne pripadnosti. Npr. če nekdo prihaja iz Bosne in Hercegovine, avtomatsko gre za pripadnika muslimanske verske skupnosti, ali če je nekdo iz Slovenije, je avtomatsko katolik. 35 % ali tretjina učencev in učenk od 7. do 9. razreda meni, da je verska opredeljenost odvisna od narodnosti posameznika, kar je razvidno iz grafa 7. 62 % učencev in učenk od 7. do 9. razreda meni, da verska opredeljenost ni odvisna od narodnosti posameznika, kar je velika večina. Glede na dane podatke bi morali hipotezo ovreči, toda podatki iz grafa 8 kažejo na posebno zanimivost.

Iz grafa 8, kjer so učenci in učenke od 7. do 9. razreda opredeljevali, kaj je to verska strpnost, vidimo, da učenci in učenke precej zamenjujejo oba pojma. 28 % učencev in učenk je izbralo, da je verska strpnost pravica do načina življenja, izražanja, izpovedovanja religijskih načel, za katera smo se svobodno odločili, ne glede na to, da so drugačna od prevladujočih in drugih. Le odstotek manj učencev in učenk je kot versko strpnost opredelil sprejemanje ljudi, ki so drugačne narodnosti.

Podobno je razvidno iz grafa 9, kjer so učenci in učenke opredeljevali versko nestrpnost. 30 % je vedelo, kaj je verska nestrpnost, 24 % pa jih je versko nestrpnost zamenjalo z nacionalno nestrpnostjo. Iz tega je razvidno, da učenci in učenke še razumejo docela, kaj je verska in kaj nacionalna opredeljenost, zato bi morali še natančneje preizkusiti znanje učencev, da bi lahko podhipotezo 1. 3 docela ovrgli ali potrdili. Podhipoteza 1. 3 je delno potrjena.

Druga hipoteza je predpostavka, da mladi vemo, kaj je verska strpnost in kaj je verska nestrpnost. Iz grafa 8 je razvidno, ali mladi vemo, kaj je verska strpnost, iz grafa 9 pa ali vemo, kaj je verska nestrpnost. Namensko sva dali definicije različnih vrst diskriminacij kot možnost odgovora, da vidiva, koliko učencev in učenk bo izbralo pravilen odgovor. Graf 8 prikazuje, da je pravilno opredelitev verske strpnosti izbralo komaj 28 % učencev in učenk od 7. do 8. razreda. 27 % učencev in učenk zamenjuje strpnost na nacionalni ravni za versko strpnost. 13 % učencev in učenk zamenjuje rasno strpnost in versko strpnost. 10 % učencev in učenk zamenjuje politično strpnost za versko. 9 % učencev in učenk zamenjuje strpnost do starejših oseb za versko strpnost. 8 % je opredelilo pod drugo možnost razne odgovore, toda nihče ni opredelil verske strpnosti pravilno. 4 % učencev in učenk zamenjujejo strpnost do izbire spolne opredeljenosti za versko strpnost.

Graf 9 prikazuje rezultate, kako so učenci opredelili, kaj je to verska nestrpnost. Le tretjina učencev in učenk ve, kaj je to verska nestrpnost, vsi ostali jo zamenjujejo za druge oblike nestrpnosti in diskriminacij. 24 % učencev in učenk versko nestrpnost zamenjuje za nacionalno nestrpnost oz. diskriminacijo. 13 % učencev in učenk misli, da je verska nestrpnost rasizem oz. rasna diskriminacija. 12 % učencev in učenk meni, da je verska nestrpnost politična nestrpnost ali diskriminacija. 8 % učencev in učenk meni, da gre za nestrpnost ali diskriminacijo do starejših oseb. 6 % učencev in učenk zamenjuje versko strpnost in diskriminacijo glede spolne opredeljenosti. Manjši delež učencev in učenk je dejansko napisal pod možnost drugo, da ne vedo, kaj je verska nestrpnost.

Te ugotovitve so zelo presenetljive. Hipoteza 2 je ovržena.

Tretja hipoteza je predpostavka, da smo učenci in učenke od 7. do 9. razreda versko strpni do vseh: versko neopredeljenih in versko opredeljenih. Pri predmetu etika in državljanska vzgoja smo se pogovarjali o strpnosti, natančneje tudi o verski strpnosti; pri zgodovini smo se učili o verstvih, tako da bi vsi morali poznati in vedeti, kaj je verska strpnost.

Marxova teorija, da je religija opij za ljudstvo in pričujoča manipulacija verskih nauk in skupnosti v različne koristiljubne namene, je močno zaznamovalo sodobni svet in družbo ter je povzročilo, da je čedalje več ljudi versko neopredeljenih oz. neverujočih, ne verjamejo v boga in ne pripadajo nobeni

verski skupnosti. Verska opredeljenost si je s tem pridobila negativno konotacijo, oz. biti verujoč in pripadati neki verski skupnosti predstavlja nekaj negativnega, saj je z verniki mogoče manipulirati. Izhajajoč iz tega, sva oblikovali dve podhipotezi: *versko opredeljeni so versko strpni do versko neopredeljenih, saj jih temu učijo verski nauki in versko neopredeljeni so versko nestrpni do versko opredeljenih, ker te biti versko opredeljen naredi lahek plen za manipulacijo.*

Iz grafa 10 je razvidno, da 65 % versko neopredeljenih učencev in učenk od 7. do 9. razreda zase meni, da je strpna do versko opredeljenih učencev in učenk. Kar slaba tretjina oz. 27 % je takšnih, ki javno priznajo, da niso strpni do versko opredeljenih vrstnikov. 8 % je izbralo drugo možnost, kjer je eden od učencev napisal, da se mu versko opredeljeni zdijo malo neumni, a da svoje mnenje zadrži zase.

Iz grafa 11 je razvidno, kaj menijo versko neopredeljeni, kako so versko strpni njihovi vrstniki. Tukaj se odstotek tistih, ki priznavajo, da niso versko strpni do versko opredeljenih še zviša na 30 %. Glavnina učencev in učenk, tj. 58 % meni, da so njihovi versko neopredeljeni vrstniki versko strpni do versko opredeljenih vrstnikov.

Enaki vprašanji sta bili zastavljeni versko opredeljenim učencem in učenkam od 7. do 9. razreda. Iz grafa 12 je razvidno, da kar tri četrtine oz. 75 % učencev in učenk zase meni, da so versko strpni do versko neopredeljenih vrstnikov, takšnih, ki bi se opredelili kot versko nestrpni do versko neopredeljenih je zgolj 15 %.

Iz grafa 13 je razvidna podobna slika kot pri versko neopredeljenih učencih in učenkah, ko je potrebno podati oceno, kako so versko strpni njihovi vrstniki. 58 % versko opredeljenih meni, da so njihovi vrstniki strpni do versko neopredeljenih vrstnikov. 25 % oz. četrtina versko opredeljenih pa meni, da njihovi vrstniki niso strpni do versko neopredeljenih.

Glede na pridobljene podatke je večina učencev in učenk od 7. do 9. razreda versko strpna, toda glede na to, da v šolskem prostoru velja 0. toleranca do nestrpnosti in nasilja vseh oblik, visoki odstotki učencev in učenk, ki zase in za svoje vrstnike menijo, da niso versko strpni bodisi do versko opredeljenih ali neopredeljenih, pomeni, da sta hipoteza 3 skupaj s podhipotezo 3. 1, ovrženi; podhipoteza 3. 2 pa potrjena. Obe skupnosti, versko opredeljena in versko neopredeljena in visok odstotek takšnih, ki so se opredelili kot nestrpni do drugačnih, res pa je, da je med versko opredeljenimi nestrpnih manj.

Predstavnik verskih skupnosti, tako katoliške kot pravoslavne, ne opazita povečane verske nestrpnosti. Menita, da nestrpnost prihaja z vzgojo od doma. Če se dogaja nestrpnost, se dogaja izven cerkvenih prostorov in ne eden, ne

drugi, nimata izkušenj z versko nestrpnostjo v vseh letih svojega službovanja. Morda je temu tako, ker imata opravka zgolj s svojimi verskimi skupnostmi in vidita samo pripadnike svoje verske skupnosti.

Iz intervjujev z učeni in učenkami iz drugih govornih območij smo dobili podobne odgovore od tistih, ki so 1. leto v Sloveniji. Eden od učencev, ki je v Sloveniji že drugo leto, je doživel versko nestrpnost od sošolca, ki pa ga je ustavil učiteljski zbor; popraviti pa je moral moralno škodo. Učenci in učenke načeloma ne želijo o tem govoriti, zato so nekatera vprašanja preskočili.

S hipotezo 4 sva postavili predpostavko, da učenci in učenke prepoznamo versko nestrpnost. Tu pa je sedaj velik vprašaj, glede na to, da smo ovrgli hipotezo, kjer sva predvidevali, da učenci in učenke vemo, kaj je to verska strpnost oz. nestrpnost.

Iz grafa 16 je razvidno, da učenci in učenke znake verske nestrpnosti prepoznajo, kajti tako je odgovorilo kar 64 %. Še vedno je visok odstotek tistih, ki menijo, da znakov verske nestrpnosti, ne prepoznajo. Takšnih je kar 30 %. Zelo podobna je bila tudi vrstniška ocena, kar je razvidno iz grafa 17. Čeprav učenci in učenke menijo zase in za vrstnike, da bi znake verske nestrpnosti prepoznali, hipotezo 4 ovržemo, ker učenci in učenke sploh ne vedo, kaj je verska nestrpnost. V teoriji vedo, da je verska nestrpnost lahko velik problem in da je verska strpnost pomembna, ker jo poudarjajo učiteljice in učitelji, o tem se učimo v šoli, toda učenci in učenke ne vedo, kaj je verska (ne)strpnost in zato znake verske nestrpnosti ne bi prepoznali, čeprav je njihovo mnenje nasprotno. Prepoznal bi jo tisti odstotek učencev in učenk, ki so vedeli, kaj je verska strpnost oz. nestrpnost, kar pa je približno 20 % učencev in učenk.

V šoli veliko pogovarjamo o vseh vrstah diskriminacij in nasilja, seznanjamo se s pravicami in dolžnostmi. V šoli velja 0. toleranca do vseh oblik diskriminacije, nestrpnosti in nasilja, naša dolžnost pa je, da to spoštujemo in da se odzovemo, če je zaznamo. Iz tega sva oblikovali 2 hipotezi. *Hipoteza 5 je predpostavka, da se v šoli ne pojavlja verska nestrpnost.* Želiva pa preveriti dejansko stanje, kaj o tem menijo učenci in učenke. *Hipoteza 6 je predpostavka, da se učenci in učenke na versko nestrpnost odzovejo in se odzovejo ustrezno.*

Iz grafa 26 je razvidno, da več kot polovica, tj. 54 % učencev in učenk meni, da se na šoli pojavlja verska nestrpnost. 32 % meni, da se na šoli verska nestrpnost ne pojavlja. Majhen delež učencev in učenk meni, da se verska nestrpnost pojavlja včasih in občasno. Hipotezo 5 ovržemo, kajti več kot polovica učencev in učenk menijo, da se verska nestrpnost v šoli pojavlja, to pa je že velik odstotek.

Iz grafa 29, kjer so učenci podali mnenje, ali se njihovi vrstniki odzovejo na versko nestrpnost, so rezultati obratni. Le 38 % jih meni, da bi se njihovi vrstniki odzvali, medtem ko jih 41 % meni, da se ne bi odzvali.

Tudi hipotezo 6 lahko v celoti ovržemo. Iz grafov 27, 28 in 29 je razvidno, da večina učencev zase in za vrstnike meni, da se na versko nestrpnost ne odzovejo. Zgolj 32 % se odzove ustrezno, s pogovorom bi poskušali ustaviti nestrpnost ali bi poiskali pomoč vodstva šole in pravne zaščite. Isto toliko, tj. 18 % učencev ne ve, kako se odzvati, ravno toliko pa se je izjasnilo, da jim je vseeno za versko nestrpnost.

V grafih od 18 do 25 lahko vidimo podobno sliko in dobimo podobne odgovore.

V primeru, kjer je na fotografiji prikazan grafit, ki spodbuja pregon muslimanov, je le 21 % učencev in učenk, ki bi ustrezno ukrepal. Ostalim je vseeno, se ne znajo odzvati, verska nestrpnost bi jih motila, a ne bi ukrepali, si ne bi upali odzvati; obstaja pa tudi manjši delež takšnih, ki bi versko nestrpnost spodbujali besedno ali telesno. Podatki so razvidni iz grafa 18. Graf 19 pa prikazuje, kaj menijo učenci za svoje vrstnike, ali bi se na grafit odzvali, če bi ga videli na naši šoli. Le 25 % učencev in učenk meni, da bi njihovi vrstniki ukrepali ustrezno. Za glavnino menijo, da jim je vseeno, se ne znajo odzvati, si ne upajo ali pa bi sodelovali pri verski nestrpnosti besedno ali telesno.

Podoben je rezultat tudi pri fotografiji, iz katere je razvidno posmehovanje pripadnici muslimanske verske skupnosti, ki nosi burko. V tem primeru je nekoliko višji odstotek tistih, ki bi se ustrezno odzvali, približno 52 %, kar je razvidno iz grafa 20. Graf 21 prikazuje, kaj menijo učenci, kako bi se odzvali na isto situacijo, njihovi vrstniki. Le 37 % učencev in učenk meni, da bi se njihovi vrstniki odzvali ustrezno. Zelo podobni so rezultati tudi za fotografijo, na kateri muslimani rušijo pravoslavno cerkev in fotografijo sinagoge v Mariboru, popisane z grafitom, ki spodbuja pregon judov iz Slovenije.

Iz grafa 18 je razvidno, da bi se na versko nestrpnost ustrezno odzvalo zgolj 21 % učencev in učenk. Obstaja celo manjši delež takšnih, ki bi nestrpnost spodbujali bodisi besedno, bodisi fizično. Največji delež je tistih, ki jim je dejansko vseeno za versko nestrpnost, kar tretjina je takšnih. Podobne podatke razberemo iz grafa 19, kjer so učenci in učenke podali mnenje, ali menijo, da bi se njihovi vrstniki odzvali na versko nestrpnost, ki je prikazana na fotografiji ter kako bi se odzvali.

S tem tudi hipotezo 6 ovržemo.

Zanima pa naju, če bi se v šoli dejansko pojavila verska nestrpnost oz. njen ekstrem, diskriminacija ali nasilje, kako ozaveščeni smo mladi o tem, kdo lahko

nestrpnost zaustavi in kako. Izhajajoč iz tega sva oblikovali podhipotezi 6.1: *učenci in učenke se zavedajo, da imajo moč ustvarjati versko strpno okolje* ter 6.2 *vedo, kaj lahko naredijo*.

Iz grafa 31 je razvidno, da večina, tj. 48 % učencev in učenk meni, da lahko nekaj naredi za večjo versko strpnost v šoli, toda delež tistih, ki menijo, da ne morejo narediti nič za to, je približno enako, 43 %. Zelo podoben je rezultat, ko so učenci ocenili svoje vrstnike, ali lahko oni nekaj naredijo za večjo versko strpnost, kar je razvidno iz grafa 32.

Iz grafa 33 pa vidimo, da jih več kot 20 %, tukaj štejemo tudi rezultat, ki so ga napisali učenci pod drugo možnost, ne bi naredilo nič. Vsi ostali pa bi ukrepali na različne načine.

20 % bi pouk povežalo s spoznavanjem običajev pripadnikov različnih verskih skupnosti na praktičen način tako, da jih učenci in učenke, ki pripadajo drugi veri, predstavijo sošolcem v šoli.

19 % bi namenilo več ur pouka ozaveščanju o verski strpnosti.

13 % bi spodbujalo medsebojno sodelovanje, spoznavanje in spoštovanje namesto tekmovanja za prevlado in vsiljevanje svojih verskih prepričanj, običajev drugim

12 % bi v šolo povabilo predstavnike različnih verskih skupnosti in jim zastavilo vprašanja.

10 % je mnenja, da je potrebno razvijati medkulturnost, tako da damo možnost za obstoj vsaki verski skupnosti.

6 % bi želelo izkustveno spoznavanje drugih ver ter spoznavanje dobrih primerov medsebojnega spoštljivega sobivanja različnih verskih skupnosti drugod po svetu.

S tem lahko podhipotezi 6.1 in 6.2 potrdimo.

V šoli se pojavljajo mešane verske skupnosti, poskušali sva ugotoviti, kakšno mnenje imajo učenci in učenke o verski strpnosti med posameznimi verskimi skupnostmi, katere bi izbrali za najbolj strpne in nestrpne po njihovem mnenju ter mnenju njihovih vrstnikov. Iz tega sva oblikovali hipotezo 7: *učenci in učenke menijo, da je versko najbolj nestrpna versko neopredeljena skupnost*.

Graf 34 prikazuje, da so učenci in učenke od 7. do 9. razreda v glavnini izbrali katoliško versko skupnost kot najbolj strpno in druge oz. židovsko versko skupnost kot najbolj nestrpno. Graf 35 pa prikazuje, da učenci in učenke od 7. do 9. razreda menijo, da bi enako izbrali tudi njihovi vrstniki.

5. SKLEP IN ZAKLJUČEK

Po opravljeni raziskavi strokovne literature, člankov, medijev, po opravljeni anketi, intervjujih s predstavnikoma verskih skupnosti, katoliške in pravoslavne ter učenci iz drugih govornih območij, ugotavlja, da prihaja do precejšnjega razhajanja.

Oba predstavnika menita, da večjih odstopanj v smislu verske nestrpnosti med mladimi, ne zaznavata, mladi pa sploh ne vedo, kaj je verska strpnost oz. nestrpnost, kar je dodobra zaskrbljujoče. Učenci versko nestrpnost zamenjujejo z drugimi oblikami nestrpnosti oz. diskriminacije.

Zaskrbljujoče je tudi to, da je precejšen delež takšnih, ki jim je povsem vseeno, ki ne vedo, kako se odzvati in ki si ne upajo odzvati. Zaskrbljujoče je tudi to, da obstaja delež takšnih učencev in učenk, sicer majhen, ki bi dejansko spodbujal versko nestrpnost.

Učenci in učenke iz drugih govornih in verskih območij, se ne počutijo prijetno govoriti o verski strpnosti, vse se zdi navzven krasno, kot tudi menita predstavnika katoliške in pravoslavne verske skupnosti. Onadva razlog za nestrpnost vidita bolj v nacionalnem in jezikovnem razlikovanju ter vzgoji od doma.

Zahvaljujeva se vsem vrstnikom, ki so iskreno odgovorili na vprašanja, saj smo s tem lahko odprli Pandorino skrinjico. Rezultati raziskave namreč kažejo, da na izzive medkulturnega sobivanja, ki nam jih prinaša priseljevanje ljudi iz drugih verskih in kulturnih področij, nismo pripravljeni, nismo opolnomočeni, niti ustrezno motivirani.

Spodbudno je, da učenci imajo zamisli, kaj bi lahko naredili, da bi povečali versko strpnost med nami, zaskrbljujoča pa je apatija, ki jo je zaznati med mladimi, saj jih verska strpnost sploh ne zanima, jim je povsem vseeno, kaj je to in kako se na versko nestrpnost odzivamo.

Razlogi za to so lahko v tem, da je mogoče osebno niso nikoli doživeli, kar pa pomeni, da imamo pomanjkanje empatije za tiste, ki prihajajo od drugod, smo preveč egocentrični in nas drugi okoli nas ne zanimajo.

Raziskovalno delo je za naju bilo zelo zanimivo in težko. Opravili sva veliko dela, ves čas pa naju je vodil motiv, da delava družbeno koristno in da bodo rezultati najinega dela pripomogli k napredku naše šolske skupnosti in morda širše.

Rezultati so naju presenetili, toda nikakor razočarali. Res je, da sva polovico hipotez in podhipotez ovrgli, a to za pomeni, da sva delo opravili kvalitetno, to je izhodišče za novo raziskovanje.

6. SEZNAM LITERATURE

KNJIŽNI VIRI

Cavanaugh, William T. (2009). *The Myth of Religious Violence: Secular Ideology and the Roots of Modern Conflict*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-538504-5.

Coma-Cros, D., Palacio, J. P., Tello, A.: *Vodnik po svetovnih verstvih s kratkim pregledom verstev na Slovenskem*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2006

Gandon, O.: *Razumeti svet: Izzivi jutrišnjega sveta*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2008

Janša, Zorn, O., Mihelič, D., Zorn, M.: *Koraki v času 7*. Ljubljana: DZS, 2014

Jesenko, N., Karba, P. in Lašič D.: *Učbenik za domovinsko in državljansko kulturo in etiko v 7. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, 2013

Justin, J., Zupančič, M., Žagar, I. Ž.: *Etika in družba, 7. razred*. Ljubljana: i2, 1997

Mirjanić, A., Miranda, Razpotnik, J., Snoj, D. in, Verdev, H.: *Raziskujem preteklost 8: učbenik za zgodovino v osmem razredu osnovne šole*. Ljubljana: Založba Rokus Klett, 2014

Mirjanić, A., Miranda, Razpotnik, J., Snoj, D. in, Verdev, H.: *Raziskujem preteklost 8: samostojni delovni zvezek za zgodovino v 8. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Založba Rokus Klett, 2014

Russell, Jeffrey Burton (2012). *Exposing Myths about Christianity*. Downers Grove, Ill.: IVP Books. pp. 56. ISBN 9780830834662.

Vodeb, V., Zakrajšek, F. J.: *Demografska študija za Mestno občino Celje*. Ljubljana: Urbanistični inštitut Republike Slovenije, 2022

SPLETNI VIRI

- Britannica* (b. d.). Pridobljeno, 5. 1. 2023,
<https://www.britannica.com/topic/anti-Semitism/Nazi-anti-Semitism-and-the-Holocaust>
- Časnik* (3. 9. 2015). Pridobljeno, 18.11.2022, <https://casnik.si/ugrabljena-strpnost/>
- Digitalna knjižnica Slovenije, Ideologija strahu in nova verska nestrpnost* (7. 4. 2014). Pridobljeno, 29. 11. 2022, <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-0UW4GCVF>
- Dnevnik, Verska nestrpnost* (11. 1. 2017). Pridobljeno, (3. 12. 2022),
<https://www.dnevnik.si/tag/verska%20nestrpnost>
- Dnevnik* (5. 3. 2013), Pridobljeno, 13. 12. 2023,
<https://www.dnevnik.si/1042579437/sport/nogomet/verska-nestrpnost-v-izraelu-navijaci-zapustili-tribune-ker-je-gol-za-njihov-klub-dosegel-musliman2>
- Encyclopaedia Britannica*, <https://www.britannica.com/>
- Geografija 9, i-učbenik za geografijo v 9. razredu osnovne šole* (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <https://eucbeniki.sio.si/geo9/2609/index7.html>
- Gimnazija Vič* (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022,
https://www.gimvic.org/dejavnosti/raziskovalne_naloge/podrocje=sociologija/naloga=etnicna_rasna_in_verska_nestrpnost_v_sodobnem_svetu/
- KAŽIPRAV* (b. d.). Pridobljeno, 18. 11. 2022,
<https://kaziprav.wordpress.com/diskriminacija/verska-nestrpnost>
- Mladina* (6. 2. 2015). Pridobljeno, 12. 12. 2022,
<https://www.mladina.si/164008/verska-nestrpnost>
- Mestna knjižnica Celje* (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201803240.pdf>
- Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije* (2018). Pridobljeno, 12. 2. 2023,
<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/a/mednarodno-pravo/bf55533011/Splosna-deklaracija-clovekovih-pravic.pdf>
- Nova24tv.si* (19. 12. 2022). Pridobljeno, 5. 1. 2023,
<https://nova24tv.si/svet/preganjanje-kristjanov-je-lani-doseglo-najvisjo-raven/>
- Portal Gov.si* (b. d.). Pridobljeno, 12. 12. 2022, <https://www.gov.si teme/verske-skupnosti/>

Pravila šolskega reda OŠ Ljubečna (b. d.). Pridobljeno, 14. 2. 2023,
<http://vajadr.splef.arnes.si/files/2019/09/PRAVILA-%C5%A0OLSKEGA-REDA-OSNOVNE-%C5%A0OLE-LJUBE%C4%8CNA.pdf>

RTV SLO (22. 8. 2022.). Pridobljeno, 29. 11. 2022,
<https://val202.rtvlo.si/podkast/zgodbe/173250794/174893959>

Slovar slovenskega knjižnega jezika (b. d.). Pridobljeno,
<https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=%2A>

Slovenec (30. 9. 2019). Pridobljeno, 22. 1. 2023,
<https://www.slovenec.org/2019/09/30/polozaj-verskih-skupnosti-v-sloveniji/>

Teološka fakulteta Ljubljana (2018). Pridobljeno, 18. 1. 2023,
<https://www.teof.uni-lj.si/uploads/File/BV/BV2018/02/Zalec.pdf>

Varuh človekov pravic (11. 9. 2019). Pridobljeno, 18. 1. 2023, https://www.varuh-rs.si/kaj-delamo/skrb-za-pravice-posebej-ranljivih-skupin/verske-skupnosti/levi-menu/novica/?tx_news_pi1%5Bnews%5D=5192&cHash=b074c607df4ee7b09bbca99c45b41ed8

Verska toleranca (b. d.). Pridobljeno, 29. 11. 2022,
<https://sl.ninanelsonbooks.com/significado-de-tolerancia-religiosa>

Wikipedia (b. d.). Pridobljeno, 19. 12. 2022,
https://en.wikipedia.org/wiki/Religious_war

Zakon o verski svobodi (16. 2. 2007). Pridobljeno, 12. 12. 2022,
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4008>

Zakonodaja.com (29. 6. 2012). Pridobljeno, 18. 1. 2023,
<https://zakonodaja.com/zakon/kz-1/297-clen-javno-spodbujanje-sovrastva-nasilja-ali-nestrpnosti>

SLIKOVNI VIRI

Slika z naslovnice *Religious Tolerance* (b. d.). Pridobljeno, 22. 2. 2023,
<https://i0.wp.com/opinion.premiumtimesng.com/wp-content/files/sites/2/2018/04/Religious-tolerance.png>

Grafit na mošeji (b. d.). Pridobljeno, 22. 2. 2023,
<https://www.moroccoworldnews.com/wp-content/uploads/2015/03/Islamophobia.jpgb>

Ženska v burki (b. d.). Pridobljeno, 22. 2. 2023,
<https://discriminationandsexualharassmentlawyers.com/wp-content/uploads/2019/05/discrimination-lawyersethnic2.jpeg>

Muslimani rušijo pravoslavno cerkev (b. d.). Pridobljeno, 22. 2. 2023,
<https://pbs.twimg.com/media/FbEo7WsWYAABfP2.jpg>

Grafit na Sinagogi v Mariboru (b. d.). Pridobljeno, 22. 2. 2023,
<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRW4LmfWUy--h84jH5wry9U2e365wVOLj2HzlFICxVOxlc5FT95MaB4s0U7dNKSjuJE7IA&usqp=CAU>

7. PRILOGE

PRILOGA 1: Primer anketnega vprašalnika

Povezava do anketnega vprašalnika:

<https://www.1ka.si/admin/survey/index.php?anketa=397569&a=reporti>

PRILOGA 2: Vprašalnik za intervju z verskima predstavnikoma

1. Kako dolgo že delate na Ljubečni, v Celju?
2. Ali opazate, da se število mladih vernikov z leti večja ali manjša? Ali menite, da to vpliva na versko strpnost oz. nestrpnost? Kako?
3. Na Ljubečno se v zadnjih nekaj letih priseljuje veliko priseljencev. Ali menite, da so versko strpni do okolja, v katero se preseljujejo? Zakaj tako menite? Imate kakšen primer ali kakšno izkušnjo z njimi?
4. Ali menite, da je okolje versko strpno do priseljencev? Zakaj tako menite? Imate kakšen primer ali kakšno izkušnjo?
5. Ali menite, da mladi vidijo versko strpnost kot nekaj pomembnega oz. kot vrednoto? Zakaj?
6. Ali ste že kdaj imeli izkušnje z versko nestrpnostjo? Kako ste jo prepoznali? Kakšna situacija je bila? Zakaj je do tega prišlo?
7. Zakaj menite, da prihaja do verske nestrpnosti med mladimi? Zakaj prihaja do verske nestrpnosti na splošno?
8. Kako rešujete versko nestrpnost? Kaj vi vidite kot rešitev?
9. Kaj menite, da bi lahko mladi naredili za večjo versko strpnost in medsebojno versko spoštljivo sobivanje? Kakšni so vaši nasveti in izkušnje?
10. Kaj bi sporočili mladim, kako naj se obnašajo oz. odreagirajo do versko nestrpnih?

PRILOGA 3: Vprašalnik za učence in učenke iz drugih govornih območij

Vprašanja za učence in učenke

Pitanja za učenike i učenice

Питання для студентів і студенток

1. Ali ste muslimanke/pravoslavne/katoliške veroizpovedi? Kako dolgo ste že v Sloveniji?

Da li ste muslimanske ili pravoslavne ili katoličke vjeroispovijesti? Koliko dugo ste već u Sloveniji?

Ви мусульманин/православний/католик? Як довго ви були в Словенії?

2.

Ali se vaši vrstniki do vas drugače obnašajo zaradi vaše veroizpovedi? Kako?

Da li se vaši vršnjaci ovdje u Sloveniji do vas ponašaju drugačije zbog vaše vjeroispovijesti? Kako?

Чи ставляться до вас однолітки тут, у Словенії, інакше через вашу релігію? Як?

3. Ali ste zaradi svoje veroizpovedi doživeli v šolskem ali domačem okolju kakšno neprijetno izkušnjo? Kaj se je zgodilo?

Da li ste zbog vaše vjeroispovijesti doživjeli u školskom ili domačem okolišu kakvo neprijatno iskustvo? Šta se desilo?

Чи були у вас якісь неприємні події в школі чи вдома через вашу релігію? Що сталося?

4. Ali vam je versko življenje šolske okolice blizu? Zakaj?

Da li vam je blizu vjerski način života školske okoline? Zašto?

Чи близький вам релігійний спосіб життя шкільного середовища? Чому?

5. Kako bi si vi želeli, da bi se ljudje v vaši šolski ali domači okolici obnašali do vaših verskih običajev in verskega načina življenja? Kaj bi spremenili?

Як би ви хотіли, щоб люди у вашій школі чи вдома ставилися до ваших релігійних звичаїв і релігійного способу життя? Що би ви змінили?

6. Zakaj mislite, da prihaja do sovraštva in nasilja med različnimi verskimi skupnostmi v šoli (v Sloveniji in v Bosni)?

Zašto mislite, da dolazi do mržnje i nasilja između različitih vjerskih grupa u školi (u Sloveniji i u Bosni)?

Чому, на вашу думку, у школі панує ненависть і насильство між різними релігійними групами?

7. Kaj lahko šolska okolica naredi, da bi zagotovili spoštljivo sobivanje vseh ver?

Šta može učiniti školska okolina, da bi zasigurali suživot svih vjerskih grupa sa poštovanjem jedni drugih?

Що може зробити шкільне середовище для забезпечення шанобливого співіснування всіх релігій?

IZJAVA

Mentorici, Suzana Miljević in Blanka Teržan Gobec, v skladu z 20. členom Pravilnika o organizaciji mladinske raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavlja, da je v raziskovalni nalogi z naslovom Verska strpnost med mladostniki na Osnovni šoli Ljubečna, katere avtorici sta Jasmina Plümper, Žana Zupanc:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 4. 3. 2023

žig šole

Podpis mentorja

Podpis odgovorne osebe

*

POJASNILO

V skladu z 20. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja (-ice) in odgovorne osebe šole vključiti v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja (-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor (-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.